

SZÉKELY NÉPMESÉK

TARTALOM

A halhatatlanságra vágyó királyfi.

A két gazdag ember gyermeke.

A mőndőlecskék.

Az apám lakadalma.

A házasodni akaró királyfiu.

Nád Péter.

A deákat erővel királylyá teszik.

A rossz fonóleányból lett királyné.

A halhatatlanságra vágyó királyfi.

Ecczör volt hol nem volt, hetedhét országon, még azon is tul, még az Operencián is tul, bédőlt kemencének kidőlt ódalába, vén asszony szoknyájának a hetvenhetedik ráncába volt egy fehér bolha, annak a köllös-közepibe volt egy fényös királyi város, a városba pedig lakott egy öregrend király, kinek volt egyetlenegy jóramenendő fia, - elég az hezza, hogy a király sokat remélt ebből a fiából, azér őtöt kitaníttatta minden iskolai tudományokra, aztán elküldötte külső országokra látni, hallani, tapasztalni. - Oda is országolt több esztendeig a királyfi, míg végre az apja kívánságára hazatelepődött; - de a királyfinak a sok járaskelésbe egészen elváltozott a természete, gondolkodóvá és szomorkodóvá lött, - ezen az öreg király erősen megütődött s gondolkodott, hogy mi lehet ennek a nagy változásnak az oka? de nem szólott senkinek felőle, csak magába főzte, míg arra a gondolatra jött, hogy a királyfi bizonyosan szerelmös, azér olyan gondolkozó. Történt ecczör, hogy a király csak a királyfival ketten voltak a királyi rezsedencia ebédlő szobájába, az öreg király kartón fogta a fiát, bévezette az ódalszobába, amely teli volt mindenféle szép leányi képekkel, s azt mondá a fiának: Te édes fiam, nagyon kedvetlenül viseled magadot; jó vóna, ha megházasodnál, lásd ebbe a szobába minden császároknak, királyoknak és fejedelmeknek leányaik le vannak festve, tetszésöd szerint választhatsz; amelyik leginkább szüved szerént való, azt hozom feleségül neked, csak jobb kedvet lássam. - Jaj édes király atyám, felelé a királyfi, se a szerelöm, se a házasság nem bánt ingömet, hanem az a gondolat szomorít, hogy minden emböröknek, még a királyoknak is ecczör meg kell halni; szeretném tehát olyan birodalmat földözni föl, ahol a halálnak nincs hatalma; el is határoztam magamba, hogy ha a lábam térgyig vásik is, addig menyek, míg ilyent találok.

Az öreg király ügyeközött leuntatni fiát föltött szándékáról; mondotta neki, hogy az lehetetlen, elbeszélte azt is, hogy ő már ötven esztendeje, hogy királyja az országának, mindég megelégedve és bódogul élt s egyszersmind ajánlotta fiának, hogy a királyságot is átadja neki, csak más kedvit lássa, s maradjon honnjába; de a királyfi állhatatos maradt föltételéhez, másnap reggel kardot kötött az ódalára s utnak is indult.

Mikor több nap mulva kihaladt vóna az apja birodalmából, amint möndögelt az uton, még messzire meglátott egy roppant nagy élőfát, - mintha a tetejibe egy nagy sas libegne; közelebb mene a fához, hát lássa, hogy egy nagy sas annak a nagy fának tetejibe levő ágait ugyancsak rugdossa, ugyan poszátoltak szerteszéjjel az ágak, - mikor elbáméskodnék rajta, a sas csak magát gondolja, leszáll melléje a királyfinak, köröszkül bukkik a fején, lősz belőle egy király, s azt kérdi a báméskodó királyfitól: Te mit bámulsz öcsém? Hát biz én csak azt bámulom, - felelé emez, - hogy te miért rugdosod ezt a nagy fa tetejét. Erre a sas király azt mondja: Ládd-e én arra vagyok kárhoztatva, hogy se én, se semmi hezzám tartozó zelletségöm meg ne halhasunk addig, valameddig ezt az élőfát innét töstőből ki nem rugdosom vélle; de már este van, ma többet nem dógozom, hanem haza mönyök s tégödöt is, mint utazót, jószüvel látlak szegény házamhoz hálóba. A királyfi erre el is ígérközék s együtt elsétáltak a saskirály rezsedenciájába, - hát a saskirálynak egy gyönyörűséges szép leánya vagyon, ki el is fogadta az apját s a vendég királyfit s azonnal asztalt terítettött s vacsorával ellátta. Vacsorálás közbe kérdé több szóváltások között a sas király az utazó királyfit, hogy mi célja lenne utazásának? A királyfi pedig kinyilatkoztatá, hogy addig akar éppen utazni, hol olyan birodalomra talál, melybe a halálnak ne lögyön hatalma. No édes öcsém, - mondá a sas király - ugy éppeg jó helyen jársz; nem hallád-e, hogy addig rajtam, és a hozzám tartozóimon a halálnak semmi hatalma nincs, amíg azt a nagy fát töstől, gyökerestől ki nem rugdalom; addig pedig eltelik

600 esztendő is. Kelj össze addig a leánnyommal, s itt nálam addig eleget élhettek. Jaj édes király bátyám uram! az mind jó volna; de 600 esztendő múlva csak meg kell halni, én pedig olyan helyet akarok fölföldözni, hol a halálnak soha se lögyön hatalma. A király kisasszony is marasztotta, mert már jóformán megismerkedtek volt; de semmiképen sem tudá őtöt maradásra birni. Végre hát, hogy minden emlék nélkül mégis el ne bocsássa, adott neki egy iskotoját, melynek a belső fenekén az ő képe volt lefestve, s azt mondá: No te királyfi! mivelhogy semmiképen sem maradál nálam vedd ezt az emléket! - ennek oly tulajdonsága van, hogy ha elfáradsz a földön járásba, nyisd föl az iskotoját, nézz az én képökre, s ahogy gondold úgy utazhatsz: ha tetszik a levegőben, ha ott igen élös lesz a levegő fuvása, a föld színén, mint a sebös gondolat, vagy mint a sebös forgószél. A királyfi az iskotoját megköszöné, zsebibe tette, másnap bucsut vött a saskirály házából s utnak indult.

Egy darabig mönt gyalog az országuton, de egy idő múlva meg kezdött bágyadni, s eszébe jutott az iskotoja; elővövé hát, kinyitotta s reápillantott a király kisasszony képibe s gondolta magába: haladjak úgy, mint a sebös szél fönn a levegőbe, s azonnal fölkerelkedött, s úgy haladt, mint a sebös szél. Mikor egy jó darabig elhaladt volna, egyszer egy roppant nagy magos hegy fölött haladva, lássa, hogy egy kopacz embör egy kosárba ásóval és kapával földet rakott a hegy tetejéről, s viszi az alj felé. Megáll s elbámul ezön a királyfi, - a kopacz embör is megáll s kérdi a királyfitól: te mit bámulsz öcsém? Hát én bizony csak azt bámulom, hogy kegyemöd hova viszi innét azt a kosár földet? Jaj édes öcsém! mondta az öreg, én arra vagyok kárhoztatva, hogy addig se én, se semmi familiám meg nem halhatunk, míg ezt a nagy hegyet evvel a kosárral mind el nem hordom, s a helyet itt meg nem teresitöm; de már este felé van, ma többet nem dógozom; azzal köröszkül bukkott a fején, s lött belőle egy kopacz király, melléje állott az utazó királyfinak, s meghitta őtöt magához éjjeli hálóba. - El is mentek együtt a kopacz király rezsedenciájába, hát ennek még százszorta szebb leánya van, mint az előbbinek, - ki őket jószüvel látta s vacsorával is csakhamar ellátta. Vacsora alatt a kopacz király megkérdezé az utazó királyfit, hogy meddig utazik? mire a királyfi hasonlólag azt felelte, hogy addig utazik, míg olyan országot talál, ahol a halálnak ne lögyön semmi hatalma. Ugy éppen jó helyt jársz, azt mondja a kopacz király is, mert amint mondám, én arra vagyok kárhoztatva, hogy addig meg nem halhat semmiféle familiám, míg azt a nagy hegyet mind el nem hordom, addig pedig eltelik 800 esztendő is; keljtek essze a leánnyommal, ugyis látom, nem unjátok egymást, a 800 esztendeig eleget élhettek. Igen de, mondja a királyfi, én oda akarok menni, hol a halálnak soha se lögyön hatalma. Erre készülödni kezdett s jóécaját mondván, elmönt a hálósobájába; másnap mindnyájan igen jókor felkötek, s a király kisasszony újból marasztá a királyfit, de teljességgel nem maradt; hogy tehát minden emlék nélkül el ne mönnyön a királyfi, adott neki egy olyan arany gyürüt, melynek az a tulajdonsága volt, hogy ha annak birtokosa ujjában megfordította, éppen ott lött azonnal, ahol akarta; - a királyfi a gyürüt elvötte, megköszönte s avval bucsuzott s utra indult megint.

Egy darabig ment az országuton; ekkor eszébe jut az adott gyürü; megfordítja tehát azt az ujjába, s gondolja magában, hogy épen a világ végén lögyön. Behunyja szemét, s hát egy pillantásra, mikor a szemet kinyitja, egy pompás királyi város közepibe vagyon, megindul annak utcáin le és föl; lássa a sok csodálatos öltözetű s formájú emböröket, huszonhét féle nyelven próbált velök beszélni, mert annyi nyelvet tudott a királyfi, de senki sem felelt egyre is. Megbusul tehát, hogy mitevös lögyön itt, hol senkivel sem tud értekezödni. Addig jár-kei bujjában, hogy ecczör egy olyan öltözetű emberre talál, milyent az ő országába szoktak viselni, megszólitsa a maga nyelven, hát tud rá felelni; megkérözi tehát legelőbb is, hogy miféle város ez; az ember megmagyarázza, hogy ez a kék király országának fővárosa; de maga a király meghót, hanem vagyon egy kedves szép királyi kisasszony, s az uralkodik hét ország fölött; mert más senki sincs az egész királyi nemzetségből. A királyfi meg volt elégödvé a fölvilágositással, s kérdé

az embert, hogy nem tudná-e a király rezsedenciáját megmutatni. - Jó szüvel - mondá az ember - s elvezette a királyfit a rezsedenciához, s ott elbucsuzék tőlle. A királyfi beindult a rezsedenciába, hát a királyi kűsaszony a rezsendencia garádicsára leülve, himet varr, s a királyfi is egyenesen neki indult; a királyi kűsaszony pedig fölállott ülőhelyiből, s megesmerve a királyfit, hogy nem hétköznapi embör, fölvezette őt a rezsendencia palotáiba, s ott urilag elfogadta. Több szóváltás után, hogy a királyi kűsaszony megtudta a szándékát a királyfinak, kérte, hogy maradjon nálla s lögyön neki társa az uralkodásba; de a királyfi kijelentötte, hogy csak abba az országba akar megtelepödni, hol a halálnak nincs hatalma. Ekkor a király kűsaszony kartön fogta a király urfit, bevezette egy ödalszoba ajtajába, s hát annak a szobának a pädimentuma úgy teli van szurkálva varrótüvel, hogy csak egyet sem lehetne abba többet leszurni. No te királyfi azt mondja ekkor a kűsaszony - látod-e ezt a roppant sokaságu varrótüöt? én arra vagyok kárhoztatva, hogy amig ezt a sok tüöt el nem használom, el nem vaslalom a varrásba, addig sem én, sem semmi hozzám tartozó familiám meg nem halhatunk; addig pedig eltelik ezer esztendő; ha nálam maradsz, addig eleget élhetünk s uralkodhatunk. - Igen, de, mondja a királyfi, ezer esztendő mulva csak meg kell halni; én pedig olyan országot keresök, hol a halálnak soha hatalma ne lögyön. Eleget ügyeközött a himvarró király kűsaszony leverni szándékáról a királyfit; végre is ez kijelentötte, hogy nem marad, hanem folytatja elkezdött utját. A király kűsaszony ekkor a királyfi eleibe állott, s így szólott hezzá: mivel semmiképen nem tudlak megtartani, emlékke fogadj el tőlem egy arany vesszőcskét, ennek olyan tulajdonsága löszön, hogy szorultság esetibe azzá változik, amivé változtatni meggondolod. A királyfi megköszönte a király kűsaszony adományát, azt a zsebibe rejtötte, avval bucsut vött tőlle, s utra indult újból.

Alig ért ki a városból, hát ott egy nagy folyóra talált; de látta, hogy annak a tulsó szélínél az ég kárpitjai már leereszködtek, s tovább menni nem lehet, mert ott a világnak vége van; felindult tehát vizjöttire a folyó martján; mikor egy darabocskáig fölfelé haladt volna, ecczör a szömibe ötlött egy fényös királyi kastély a folyóvíz fölött a levegőbe függve; de minden vizsgálódása után sem látott semmi utat vagy hidat oda, amelyik azt a száraz földdel összekötötte volna; pedig csakugyan szerette volna a fényes kastélyba bepillantani. Ecczör csak eszébe jut az aranyvessző, melyet a himvarró király kűsaszonytól kapott volt; elévöszi azt s ledobja a földre evvel a gondolattal: lögyön belölle egy palló átal a fényes királyi kastélyba, s legottan a vesszőből egy arany palló lött átal a fényös királyi kastélyba; a királyfi sem késedelmezött sokáig; reá ugrik az arany pallóra, s átmönyön rajta a kastélyba; - de mikor a kastély kapuján belépött, hát aztat olyan külömbnél csuda-állatok őrzik amilyenöket ő soha sem látott volt. Megijed s poroncsol a kardjának: kard ki a hüvelyből! - a kardja ki is ugrik s egynehánynak a fejét el is üti; de hát azoknak ecczöribe más fejük nő; erre még jobban megretten a királyfi, a kardját hüvelyibe poroncsolja, s megbámul. A kastély királynéja ezt látta az ablakból s egy inast tüstént utána szalasztott, hogy az örök ne bántsák, megporoncsolta az inasnak, hogy azt idegen utazót hozzá vigye. Ugy is lött. Az inas gyorsan lefutott, a királyfit az örökön köröszkül vitte a kastély királynéja eleibe.

Mikor a királyfi megérközött a királyné eleibe, elkezde a királyné hozzá beszélni. Azt látom, hogy nem mindennapi embör vagy; de azt is akarom tudni, ki vagy s mi járásbéli? A királyfi erre megnevezé, hogy ő melyik királynak a fia, s hogy azért indult utra, hogy olyan országot földözzön föl, hol a halálnak nincs hatalma. No, jó helyt állsz, mondá a királyné, mert én vagyok az élet és halhatatlanság királynéja, itt már bátorságban vagy a halál ellen. Ecczöribe leültette s jó szüvel is látta a királyfit, asztalhoz ültetvén ötet csakhamar.

Éppen egy ezer esztendeig maradt ebbe a fényes kastélyba a királyfi, de az oly hamar eltűnt, mint az előtt egy félesztendő.

Mikor eltölt volna az ezer esztendő, egy éjzaka olyan álmot lát a királyfi, mintha otthon az apjával s anyjával mulatozott volna, e miatt a hazavágyódás úgy utolérte, hogy amikor reggel fölkött, tüstést jelentette a halhatatlanság királynéjának, hogy ő haza akar menni az apját és anyját még egyszer meglátni. A halhatatlanság királynéja elbámult ezen a beszéden, s azt mondá: Jaj te királyfi, mit töttél te föl az eszedbe, hiszen apád és anyád több 800 esztendeinél, hogy meghótak, azoknak most semmi hirök, porok föl nem találod. De a királyfit nem tudta leverni szándékáról; azt mondá tehát: No ha csakugyan mégis elméssz, addig ne mőnj el, jere velem, hogy tarisnyáltassak az utra. Azonnal a nyakába is akasztá egy arany és egy ezüst kulacsot s bevezeté őtet legelőbb egy kis ódalszobába, ennek egyik szögletibe megmutatott neki egy kis lappancsot, azt fölnyittatta s azt mondá: No ebből a folyadékából, mely ez alatt a lappancs alatt van, töltsd teli az ezüst kulacsodat; ez olyan természetű, hogy ha ebből akárkit lepreczkelsz, ha az előtt ezer étellel birt volna is, azonnal halál fia löszön. Azután bévivé egy más ódalszobába, melynek egyik szögletibe hasonlólag egy kűs lappancs látszott, azt is fölnyittatta a királyné, s megtöltötte annak folyadékjából az arany flaskót, s azt mondá: no te királyfi, ennek a folyadékknak, mely az örökkévalóság kősziklájából veszi eredetit, olyan tulajdonsága van, hogy ha valaki ezelőtt négy vagy ötezer esztendővel meghót is, ha csak egy csontocskáját megkapod, s megpreczkölöd ennek vizivel, azonnal a legjobb állapotjába fölébred. A királyfi megköszöné a halhatatlanság királynéjának ajándékait, aval elbucsuzott tőlle és az egész kastélytól, s utra indult.

Csakhamar beért abba a városba, hol a himvarró király kűsasszony lakott, de alig ismert reá, annyira el volt változva, mönt sietve a királyi rezsedenciához, hát ott olyan csöndesség van, mintha senki sem laknék benne. Mönyön fűl a kastély palotáiba, hát mikor a nappali szobába ér, ott találja a királyi kűsasszonyt a varrójára buva s elaluva; szép csöndösen oda osonkodik, szólítsa, de nem felel; meghuzintja a gunyáját, de nem mozdul. Innen szalad abba a szobába, mely teli volt tüvel, hát egy tü sincs benne, az utósó varrótü is a király kűsasszony varrójába belétörött, s aval a királyi kűsasszony möghót. Csakhamar kapja az arany flaskóját, meglocsolja belőle a királyi kűsasszonyt, az éledözni kezd, ecczör feltartsa a fejit, megszólalik s legelőbb is azt mondja a királyfinak: jaj, édös barátom, be jó, hogy fölébrösztel, rég hogy aluszom, úgy lehet. De alhattál volna, mond a királyfi, mig a világ, ha föl nem támasztottalak volna. Ekkor a király kűsasszony észrevötte, hogy ő meghót vót s a királyfi támasztotta föl, megköszöné igön szépen s jótétel helyibe jót ígért.

Innen a királyfi bucsut véve, mönt igyenössen a kopacz királyhoz, hát még messzire meglássa, hogy a nagy hegyet mind elhordotta, mikorra odaérközik, lássa, hogy a kosarát a feje alá tette, az ásót és lapátot maga mellé elnyujtotta, s meghót. Csakhamar előveszi itt is az arany flaskóját, megpreczkeli vele a kopacz királyt, s mint az előbbenit föltámaszsa. Ez is jótétel helyibe jót ígért, s a királyfi tőlle elbucsuzik, s mönyön a saskirályhoz, hát a Saskirály a nagy élőfát gyökerestől, töstől együtt úgy kikapálta, hogy a legkűssebb ágának sincs semmi hire, pora; maga pedig a szárnyait kétfelé vetette, az orrát a földre guggasztotta s meghót; már a legyek dorolták is. A királyfi előbb előveszi az arany kulacsot, megöntözi velle a Saskirályt, s az is éledözni kezd, esszeszedi magát s megszólalik: Jaj be sokat aludtam, köszönöm, hogy fölébresztöttél édös jó barátom! De alhattál volna, mond a királyfi, mig a világ, ha föl nem támasztottalak volna. Ekkor vöszí észre magát a Saskirály, hogy ő meghót vót. Reá emlékszik a királyfira, s megköszöni, hogy őtöt föltámasztotta s jótétel helyibe jót ígér.

Ezután búcsutvöszön a királyfi a Saskirálytól is, elindul s csakhamar megérközik apja királyi városához, de már messziről észreveszi, hogy a királyi rezsedencia elsűlyedt, semmi hire, pora nem látszik, közelebb mönyön hozzá, hát kénkőves tó lött a helyire, mely úgy égött kék lánggal folyást, mint a jó szilvapálinka.

Elveszté minden reménységit a király urfi, hogy valaha az apját s anyját fölhalálhassa, bujába visszaindul, de amint a város közül haladna ki, hátulról valaki megszólítja ezekkel a szókkal. Megállj, király urfi, jó helyt jársz, éppen ezer esztendeje, hogy szüntelen kereslek. A királyfi hátratekint, s megesmeri, hogy aki megszólította, az az öreg Halál (kő fülbe!) Csakhamar kapja az ujjában lévő gyűrűt, megfordítsa, s mint a gondolat olyan sebössen a Saskirálynál terem, onnat a kopacz királynál, onnan a himvarró király kűsaszonynál, mindenikkel minden ármádiájukat kiállíttassa a Halál akadályoztatására, míg ő a halhatatlanság királynéjához béérhet; de a Halál olyan sebössen vágatott mindenütt utána, hogy mikor a halhatatlanság királynéja kastélyába egy lábát bétötte a királyfi, a másikat kívül megragadta a Halál, ilyen szókkal: megállj! enyim vagy.

Észrevette a halhatatlanság királynéja a dógot, s leszólott az ablakból, s pirongatta a Halált, hogy mit keres az ő országába, mikor ott hatalma nincs. Igen de, azt mondja a Halál, féllába az én országomba van, az az enyim; igen, de fele az enyim mindenképen, azt mondta a halhatatlan királyné, s mi hasznod, ha elhasítsuk, felinek sem én, sem te nem vehessük hasznát; hanem azt mondom: jere bé hozzám, most megengedöm, s itt ketten fogadással intézzük el a dolgot. A Halál reá állott, bemönt a halhatatlanság királynéja kastélyába, s a királyné azt javasolta néki, hogy ő a királyfit fölrugja épen a hetedik édig, a hajnalcsillag háta megí, s ha olyan ilyenösen föl tudja lökni, hogy a várba esik, akkor lögyön a királynéjé, ha pedig a vár falán kívül esik le, akkor lögyön a Halálé. A Halál ezen fogadásba beleegyezött. Ekkor a királyfit a királyné kiállította a vár közepibe, a lábát a királyfi lábai alá feszítötte, s úgy föl-rugta a csillagok közí, hogy egészen odaveszött, de a veselkedésbe egy kicsit megtántorodott a királyné s erősen megijedt, hogy bizony kívül esik a királyfi a váron, szorgalmatosan leste tehát, mikor a királyfi visszafordul. Ecczör megpillantja mint egy kűs darázst, hogy hol vagyon, méri a szemivel, hogy hova tanál leesni, de hát éppen éppen a vár falára, - mögíjed a királyné, de egy kis déli szél annyit használt mégis, hogy a királyfi éppen a vár mellé belől felől esött volna, ha a királyné ki nem fogja vala, de a királyné oda ugrott, s mint egy könnyű laptát úgy kifogta, bévitte az ölibe a kastélyba, s látván, hogy kűség elszédült megcsókolta, hogy kijózanodjék. Ekkor megporoncsolta a királyi udvar népinek, hogy mindnyájan söprűt keressenek, azt gyujtsák meg, s tüzes söprűkkel söprűzzék ki a Halált a halhatatlanság királynéja várából, s megporoncsolta neki, hogy oda többé lábát betönni ne mérészölje. A királyfi és királyné pedig maig is boldogul és dicsőségösön élnek; aki nem hiszi, keresse föl a világ végínél a folyó fölött a levegőbe függő várát a halhatatlanság királynéjának, s mikor azt fölkapja, azonnal meg fog győződni a mese igazsága felől.

A két gazdag ember gyermeke.

Lakott egy országnak két szegletibe messze egymástól két gazdag ember. Egyiknek fia lett, s a másiknak leánya. Mind a ketten meghitták egymást komának, s a keresztelőbe arra egyeztek, hogy a gyermekeiket összeházasítsák.

Nőttek a gyermekek; de munka nélkült s mind kényes beczék. Hogy megnőttek, őket essze es házasították.

Csakhamar meghót mind a kettőnek apja anyja; ők magikra marattak, a világhoz nem értettek, a gazdasághoz semmit sem tudtak. A jobbágyok, zsellérek velük azt csinálták, a mit akartak, főggyik mind megburjányosodott, a buzászkodó mind megürült, s megkeztek szegényedni.

Ecczer a gazdának eszibe jut, hogy a vásárba kéne menni, met az apjától es ugy látta vót. Elindult vásárba, s elhajtotta a még meglévő fiatal pár szép ökröt es. Uttyába találkozott egy lakadalommal, s annak ugy köszönt: Isten örözze kjeteket ijen szomorú változástól, s a megszomorodottaknak aggyon vigasztalást! Ő ezt az apjától ecczer a halottas háznál így hallotta vót. Megharagusznak ezért rea a lakadalmasok, mett ékkicsitt jó vérikbe vótak, s jól megczibájják; azt mongyák neki: mácczor ha ijen dógot látsz, tartsd fel a kalapodat a botod végibe, s örömdbe rikótozz!

Tovább menyen, s egy erdő széjibe találkozik valami mészárosokkal, a kik kövér disznyókat hajtottak; kapja a kalapját, feltartsa a botja végibe, s rikótozni kezd. A disznyók megijednek, s mind bérugaszkodnak szerteszéjjel az erdőbe. A mészárosok őt jól elpáhojják s azt mongyák: mácczor, ha ijen dógot látsz, mongyad: az isten ágya meg egy hejjibe kettővel!

Tovább menyen, s lássa, hogy egy ember a főggyit a csipkétől, burjántól tisztogassa, s köszön: Ágya meg isten kjedet bátya egy hejjibe kettővel! Az ember, hogy mérgeződött es a giz-gazra, megcsipi őt, s jól elsupátózza; akkor azt mongya neki: mácczor ha ijen dógot látsz, te es inkább segitts vaj egyet kitépni!

Más hejt találkozik két emberrel, a kik együtt tépelőttek; ő es oda menyen s tépászni kezdi hol egyiket, hol a másikat. Haggyák azok egymást, s őt jól megtépik.

Igy ért el valami-letteképpen a vásárba. Ott széjjelnét, s meglássa, hogy árulnak egy egészen fakó szekeret. Eszibe jut, hogy apja szekérrel járogatott erdőbe; kérdi attól, a ki árulta, hogy a két ökröt nem adná-e neki a szekeret? (nem tutta, hogy ha cserel, azután a két ökröt nem aggyák vissza). Az ember előbb még megneheztelt rea, hogy az ő szekerivel miétt csufolkodik; de csakugyan lássa, hogy az ökrös gazdánál nincsenek mind honn, s a cserét megcsinájják.

Az éfju gazdának szekere vót, s azt huzogatta előbb-előbb a vásárba; talált egy kovácsra, s a val a szekeret egy féjsziétt elcserélte. A féjszit egy fénkövel cserélte el.

Míntha a dógot legjobban eligazította vóna, haza felé indult. A falujához közel egy tóba meglátott egy sereg vadréczt, a fénkövet közikbe dobta, a fénkö belémerült a tóba s a vadréczt elrepültek mindegyig. Levetkezett, s csórén bement a tóba, hogy a fénkövet keresse meg; de addig az egyetmássát es a tó martýáról ellopták. Így kellett haza menni a vásárból, mindeniből kivetkeztetve.

Felesége nem vót honn, mikor ő megérkezett. Ő az asztalfiából egy sorkolat kenyeret vett, s a val lement a pinczébe. Mig a hordóhoz ment, hogy bort ereszszen, a kenyeret letette a pinczeküszöbre. Mikor a bort eresztené, visszanéz, s hát lássa, hogy a kutya a kenyerit éppen

akkor kapja el. Utánna dobja a csapot, a csap elvesz, s a kutya a kenyérrel elfut - a bor pedig mind egy cseppeds cseppig elfoj. Vót a pinczébe egy zsák liszt; hogy felesége a borfojást észre ne vegye, azt mind reahintezte. Egy lud ott kotolt, s e mig ő dógozott, őt sziszegte; ő azt gondolta, hogy az azt mongya, hogy őt a feleséginek béárujja; kecczer, háromszor, megkérdezte: béárulsz-é? s arrafelé ment, de a lud még jobban sziszegett; megfogta hát a nyakát, s jól földhöz sojtotta, hogy a lud ott maratt. Arra még jobban megijett; hogy helyrehozza a hibát, a ludat megmejesztette, a lisztes hibókába meghingerődött, azután a tuluba, s ugy a fészekre ült kotolni.

Haza jó felesége, nyitva lássa a pinczeajtót, s oda lemenyen. Ő a fészken ült, s sziszegett, mind a lud. Észreveszi felesége, hogy ő; kap egy darab fát, s neki menyen, mongya: Uram, Jézus, miféle állat, mett ütöm agyon! Ő a fészekről felszökik, s nagyijedve azt mongya: Ne bánts, édes feleségem, mett én vagyok! - Felesége számba kéri, mit vásárolt? Ő mindent úgy elmondott, a hogy vót. Felesége neki kiatta az utat, s azt monta: addég szemem eleibe ne kerüjj, a mig a hibádot herre nem hozod! egy darab kinyeret s egy porció pálinkát a zsebibe tett, s aval utnak eresztette; azt kívánta: Jó utat, a hol sár nincs!

Uttýába találta Krisztus urunkot, s azt monta neki: Nem eszem meg veled a kinyeremet, mett nem csináltál belöllem gazdag embert! Azután találta a halált; aval a kinyerit s a pálinkáját megosztotta, hogy őt nem vitte el; s komájának fogatta a halált. A halál azt mongya neki: Most láss csudát, koma! s bébutt a porciós évegbe. Ő az éveget bédugta. A halál kéredzett ki onnét, de ő azt monta neki: Igird meg, hogy gazdag embert csinálsz belöllem, s ugy ki-ereszlek! A halál meg es igrte. Megegyeztek, hogy ő legyen datkor (doctor); a kinek a halál a lábához áll, a nem hal meg, s az oiant akarmijen urussággal meggyavithassa; de a kinek a fejihez áll, annak halál a fejín. Evel egymástól elváltak.

A mü emberünk elér egy városba, a hol a kiráj leánya erőss beteg vót. A datkorok mindent elkövettek, de nem tutták megurusolni. Jelenti, hogy ő megurusoja, ha élnivaló; s ha nem, azt es megmongya. Elment a beteghez, s hát lássa, hogy a halál a lábánál áll. Meggyujt egy kaszaj szénát, annak a hammából feredőt csinál, megfereszti benne a leánt, s a szépen meggyavul. A kiráj őt ugy megajándékozta, hogy nagy gazda ember lett belölle. Ott maratt lakni; feleségit magához vitette, s az uruslásból együtt uri módra éltek. - Ecczer ő es erőss beteg lett, s a komája a fejihez állott, ő eleget kérte, hogy ájjon a lábához, de a komája azt felelte: én biz' egyet sem! Aval hát ő es elkötözött a más világra.

A möndölecskék.

Ecczö' hó vót, hó nem vót, hetethét országon, még azon is tul vót egy szegény özvegy asszony, annak vót három legén fia, de hogy szegények vótak, hát égynek mindég é kelött mönni szógá'ni. Legelőbb is emőnt a nagyobbik fiu, s a miko mönne mönne hetethét országon, még azon tul is, talál egy öreg embört. Hogy hát talál egy öreg embört, e megszólította őtöt: Ecsém uram, mi járásbali? azt feleli a fiu: En edös apám, szógá'ni indutam. En pedig éppen szóga keresni! Ahajt megfogaggya a fiut a möndölecskék (juhok) mellé.

Rögge, mikó megindul véllök, meghaggya az öreg, hogy azokat ne hajtsa, ne téröngesse, csak mönnyön, möndögejjön mind utánnok, met azok magokra is szép csöndösön ellegelésznek.

Megindította a fiu a möndölecskéköt; legelőbb is érnek egy gyönyörűségös szép rétet, ő csak mönt, möndögélt utánnok, a mind meghatta vót neki az öreg embör; azután egy sebös fojóvizhöz érköznek, körösztü, mönnek réta a möndölecskék, de ő nem mert beél mönni a nagy vízbe, henem ott kerü'te a vizet, hát a möndölecskék magoktó' visszajöttek, átal a vizön, ő pedig kapta magát, estére haza hajtotta. Azt kérdi tölle az öreg embör: No édös fiam, beszéld e neköm, hó jártál a möndölecskékkal? - En édös apám csak möntem möndögéltem utánnok, hát azok möntek esőben is egy nagy síjáttságra, onnét erköztek egy nagy sebös fojóvizhöz, azon a nagy vizön körösztü' möntek, én pedig innét marattam, mett nem mertem belémönni a nagy vízbe! Hogy ezt beszéli a szegén fiu, hát azt mongya neki az öreg: Nó édös fiam, én tégödöt eleresztlek, mett látom, hogy nem szógá'ni való legén vagy. Ahajt szepön fizetés nélkül eleresztötte.

Emönyön biz ő nagyszomorán haza. Hogy haza mönyön, hát azt kérdi tölle a más két testvére: No édös bátyánk, hat mit szógála? Hm mit szógá'tam? mönnyetök ê tük is, megtuggyátok.

No jó' van! Emönyön a közbeeső is szógálatot keresni, hát éppen ahoz a gazdához szegődik bé, ő is ugy jár mind a nagyobbik, s egy nagy sömmivel haza mönyön. Hogy haza mönyön hát, kerdí a kússebbik testvére: No hát édös bátyám! kied mit szógála? Hm! mit szó'gátam? mönny e, tés is megtudod.

No jó' van! Emönyön biz ő is, hogy poróbá'jon szöröncsét; a miko mönne, mönne, hát ő is éppen aval az öreggel találkozik, beszélődik hézza esztendőre a möndölecskék mellé, s az öreg megmongya neki is, hogy csak mind utánnok mönnyön, suhutt töllök e ne maraggyon.

Rögge fő'tarisnyál az öreg a pajtábó' kiereszti a möndölecskéköt, megindunak, a fiu is mind nyomró' nyomra mönyön utánnok; hát a möndölecskék legelőbb is érnek egy szép zöd síjáttságot, körösztü' mönnek azon szép lassan legelészve, s elérnek egy sebös fojóvizet, körösztü' mönnek azon is a möndölecskék, utánnok a legénke is belé mönyön; de mihejt belémönyön a vízbe, écczöribe az a sebös víz ugy lesorvassza rólla a gúnyát, húst, mindönt, hogy a miko kiért a túsó martra, csupán a csontya s a bőre vót megmaradva. A hogy kiért a túsó martra hát, a möndölecskék visszafordunak, ahajt csak fűni kez'nek rea, écczöribe még külömb teste lössz, mind a mijen vót. Esmet megindunak elől a möndölecskék, hát érnek egy nagy rétet; de azon a rétön ojan nagy fű van, hogy kaszá'ni is lehetött vóna, még is ott a marhák ojan soványok vótak, hogy a szél szinte efűtta őket; onnat möntek a möndölecskék egy más rétre, hat ott ugy nincs mit ögyenek a marháknak mind a kopacz földön, mégis ojan köverek, mind a gyurott hāj; onnat möntek a möndölecskék egy nagy erdőbe, hát ott mindön fán ojan keserves sirás rivás vagyon, hogy! Nözi, nözi, hogy miféle nagy sirás lehet az? hát mindön ágon égy-égy csóré verébfu vagyon, ott sirnak rinak. Onnat is tovább möntek möndögéltek a möndölecskék, mig egy nagy kerthöz juttak, hát kétfelől a kertön két kutya ugy marakodik, hogy a

hob szakadva szakad a szájokból, még sem tuggyák egymást bántani. Tovább möntek a möndölecskék, míg egy nagy tóhoz értek, hát lássa, hogy egy asszonyembör a tóban egy kalánnyal valamit a vizből mind csak merőget, de még sem tuggya soha kimerni. - Onnat előbb möntek a möndölecskék, hogy előbb möntek, lássa, hogy egy patakba mien szép tiszta kiristáj viz foj; ő hogy erőssen meg vót szonnyulva, hát innya akart belőlle, de gondóta magába, hogy annak a főrése még sokkal szöbb lehet; ő bizon emőnyön a főrására, hát lássa, hogy egy döglött bűdös kutyának a szájából buzog a viz, ahajt ugy megijett, hogy egy csöppött sem iszik belőlle. Innét möntek a möndölecskék egy kertbe, de ez a kert ojan csuda szép vót, hogy annál szöbbet emböri szöm még soha sem látott, külömbné' külömb virágok nyíltak benne, még is a möndölecskék egy virághoz sem nyultak, csak ötték a zöd füvet. Hogy ötték a zöd füvet hát, ő is leül egy szép virágos fának az árnyékába, hogy falatozzon egy kicsit, ecczö' csak lássa, hogy egy szép fehér galamb előtte repdös, ő bizon kapja magát, vót neki egy kicsi mordájja, hézza lő a galambhoz, egy tollát le is lövi, aval éfut a galamb, ő fő'vöszi a tollat, belé töszi a zsebibe.

Megindunak azonba a möndölecskék haza fele; ő is utánnok mind mönt möndögélt, míg éppen haza érkeztek.

Hogy haza érkeztek hát, azt kérdi tölle az öreg embör: No fiam, hát jól jártak-e a möndölecskék? azt feleli a fiu: Jól jártak bizon, mett neköm écczö' sem kellett téröngetnöm, csak éppen mönnöm utánnok. Hogy azt mongya, hát azt kérdi még az öreg embör: No fiam, beszéld el, hó jártál a möndölecskével? Ahajt beszélni kezdi, hogy esőbben is möntek a möndölecskék egy szep zöd siátságára, azután egy sebös fojóvizön átmöntek, no csak mind ébeszéli, hogy ő hó járt, mēre járt vellők. Hogy ebeszéli, hát azt mongya az öreg: Édös fiam, ládd-é, az a gyönyörűseges szép zödd siátság, a hova legelőbb möntél a möndölecskével, a te eddig való éfiúságotat jelenti; a viz, a mejikön körösztü' möntél: a bünmosó életvize; hogy róllad mind a gunyádat, mind a husodat lesorvasztotta, ez azt jelenti, hogy a te eddig való bűneidöt lemosta; hogy a túsó marton a möndölecskék reád futtak, s azután még sokkal frissebb testöd lén, ládd-e fiam, ez azt jelenti, hogy mivel a szönt hüt, az életvize, a lelködöt egészen átaljárta s a te bűneidből kitértél, hát egezz lelkedbe ujrászülettél; azok a möndölecskék, a kik reád futtak, az angyalok s a kegyös jó tanottók; azok a marhák, kik a kövér fűbe is soványok vótak, azt jelentik, hogy ezön a világon a fősvények nagy bőségbe vannak, de magoktól is sajná'ják az ételt; azok a más világon is nagy bőségbe lösznek, elég ételök, italok lössz, ösznek, isznak, de azé' mégis örökké ehök, szonnyak lösznek? azok a marhák, kik a kopacson is jól öttek, attól is jó kövérok vótak, azok azt jelentik, hogy a kik a világon a kicsiből is attak a szegénnek, a magok testököt sem sonyorgatták étlen, szonnyan, azok a más világon kicsi eledelből is jóézü falatot ösznek, soha sem ehöznek, nem szonnyulnak meg; hogy az erdön ojan keservösen sirtak a madárfiak, e ládd-é édös fiam, azt jelenti, hogy a mej anyák ezön a világon nem körösztü'tetik meg gyermeköiköt, hanem ugy étemettetik, a más világon azok örökké sirnak rinak; hogy két kutya egy kertön átal ugy marakodott, ez azt jelenti, hogy a kik ezön a világon az atyafiak közül ugy virrognak, pölleködnek a jószág fölött, a más világon is örökkéig veszeködnek, de soha éssze nem férhetnek; hogy egy tóba egy asszonyembör ojan erőssen halászott valamit egy kalánnyal, még sem tutta kifogni, ez azt jelenti, hogy a ki ezön a világon a tejbe vizet tö't, s ugy aggya e másnak, az a másvilágon fojvást egy tóba lössz, s ott egy kalánnyal örökké halász, hogy valahogy a viz közül válassza ki a tejet, de soha sem tuggya; hogy egy szép tiszta patakot láttál, de abbó' nem ittál, hanem a főrásra möntél, hol egy döglött kutyának a szájából foj ki a viz, ládd-e édös fiam, az a szép tiszta patak vize jelenti a papok szép predikációit, szönt imátságait, a kutya pedig, a kiből foj a szép viz, a papokat jelenti, a kik kegyös, böcs tanításokat töszenek, de magok nem tartásák

meg; a kert pedig, a mejikbe bémöntetők, az a mennyország; a kik ezön a világon bün nélkül élnek, a más világon egy ojan szép kerbe mönnek.

De most azt kérdöm, édös, fiam! meg tudod-é bizonyítani, hogy te jártál abb' a kerbe is? A fiu csakhamar kivöszi a tarisnyájából a fejér galambtollat, od'aggya: nézze öreg atyám, ezt éppen ott löttem egy fejér galambból. Az öreg evöszi a galambtollat s azt mongya neki: Ládd-e, fiam, az a fejér galamb én vótam, én mindönkö vigyáztam reád, egész utadba fojvást möntem utánad, örökké szömmel tartottam, hogy mit cselekszöl? ládd-é az Isten is így mönyön titkon az embörrel, hogy láthassa, ki mit cselekszik; hogy te egy tollát kilötted a galambnak, az az én egyik ujom, csak nözd meg, hogy nincs itt; nözi, hát oda van az öregnek a kicsi uja! ahajt csak oda töszi az öreg a tollat, reá fu, hát écczöribe fáinul oda csinálódik.

De má' bétöt vót az esztendő, me - hogy szót egybe keverjek - akko csak három nap vót egy esztendő. - Azt mongya az öreg a küs szógának: No fiam, immá' bétöt az esztendő, hocczide a tarisnyát, aval elereszlek! de esöbben azt kérdöm tölled: inkább a mennyországot választod-e, vaj pedig annyi arannyat, a mennyit ebirhatsz haza? A fiu azt feleli réa: Neki nem kell aranny, csak hogy mennyországba mehessön. Az öreg écczöribe megtö't egy zsákot neki arannyal, fő'töszi a hátára, aval ebocsátotta.

A fiu pedig hogy a gazda ajándékát szépen megköszönte, fogja magát, emönyön haza a zsák arannyal, de ojan hat ökrös gazda lössz belölle, hogy az egész faluba, de még a vidékbe is csak egy láb sem vót hézza hasonló; feleségöt is kapott egy derék jó leánt, ojan szépöt, mind egy virágszál; még a mái nap is él, ha meg nem hót. Hónap lögyön a kietők vendégök.

Az apám lakadalma.

Ecczer csak azon veszem észre magamot, hogy hát apám házasodni akar, s anyámat meg akarja venni. - Azt mongya nekem apám: Eriggy a malomba, s őrless a lakadalomra kenyérnek valót! - Rajta szegén! kapom én frissen magamot, mind eme könnyű fickó, keresek egy átalvetőt, fel, viszek a hijjuba három tarisnyát, s megtötök kilenc surgyét ojan dalnoki búzával, mind a makk, s mind a kilencet ecczerre vállamra billentem, s kiviszem a szekérre. Kivezetem az ökrököt, s bé akarom fogni, de hát egyik sem tanál a régi hejyre, fogom a csást hócsból, a hócsost csából s úgy jól tanál. Poróbálom a járompalcát, s hát nem tanál a hejyre; dugom egyik hejlett a lapát nyelit, másik hejlett a kötőrudat s úgy jól van a dolog.

Elmenyek a malomba, s mikor odaérek, megállítottam az ökrököt, felütöm az ostor nyelit előttik a földbe, nehogy megindujjanak; magam pedég bémények a malomba, hadd hijjam a mónárt, hogy a buzát segítsen béhordani.

Egyetlen egy lelket sem kaptam benn a malomba. Nezek széjjel az ágy alá, s a pest meg, s hát látom, hogy a ződ kancsó nincs ott a szegen; abból megtuttam, hogy a malom oda van eprészni. Gondolom, hogy immán ha ennibe van, szép békességesen haza várom; de eszembe jut, hogy nem igen szokása haza sietni, s a mig eléjön, én addég meg se öszülhetek, - osztág az ökröknek es bajosocska esztendőről esztendőre várakozni, mett nem es hoztam vót nekik, mit enni aggyak. Utánna iramodom hát sebess kutyafuttába ki a bérczre, s hát ott szimatol a bokrok között! vágok egy istenes jó husángot, kosztolni kezdem két ódalba, a hogy csak töllem lehetett; még ecczer jól neki huzom a husángot, s a mig rea sójtottam vóna, hallom messzüről, hogy megzerdül oda bé a vögybe, s hát úgy öröl, ugyan zakatol: eppen az én buzámot járta.

Hogy a bérczről hamarébb leérjek a völgybe, neki fekvém s béhingerődzém az ódalon; utánna a mennyi csutak: megkévánták töllem az üdötötést. Nekik nem lett belé semmi bajik; én es csak egy kicsiddég üttem belé az arromot egy lágy tehenganyéjba, de nem mártottam fel onnét egészen, még ott es elég maratt a hejjin; több baja lett annak a szegén fejr lónak, a mik ott eddegelt az ajjba, met a töllünk úgy megijett, hogy a lábára szoritott nyüggelel együtt kifutott a világból, s még nem jött vissza ez napságig.

Hezza dörgölgetém az arromot a gyephez, mind a tyuk szokott, s elmenék, hadd lássam, az ökrök nem mentek-e el az álló hejjiokról; a hát az én ostornyelem oda fogont a földbe, s akkora fa nőtt belölle, mind a barassai nagy torony; de anyi fiát kötöttek belé a seregéjek, hogy azoknak a csárrogásától a malomzugás nem hallott. Bezzeg megörvendék neki; gondolám hogy most fogok seregéjfiát eleget! Jól tuttam hágdosni, a hogy csak kellett: felhágok a fára, dugom a kezemet, s hát nem tér bé a likba, próbálom a fejemet, s hát jól bétér! teli szettem a keblemet seregéjfiuval. Ki akartam buni a likból, de hát én nem térek ki? haza futok, elviszem a ródaló féjszit, s kivágom onnét magamot. De nem tuttam leszállani, met a fa vastagocska vót, s a fejem es szédült, hanem kiátottam a mónárnak, hogy vegyen le; a mónár azt gondolta, hogy az a bajom, hogy megehültem, s nekem a fiától mónárpogácsát küdött. De én a fiunak ojan erőss ludméreggel montam meg, hogy nem efféle bajom van, hogy az ecczeribe elfutott, s hozott egy véka korpát, azt nekem egy koszt végén felnyujtotta. Én kötelet sodorék belölle, ojan, hogy a malomkövet es fel lehetett vóna velle akasztani; próbálám, leér-e a földig, de hát egyrét nem éri; fogom kétrét, s hát ojan jól leér, hogy még a földön meghajlik. Ereszkedni kezdek le rajta, de egy féreg ott fenn, a hol egy ághoz megköttem vót, elkerczelte, s én kötelestől lecseppentem. De míg a földre érnék, addig a seregéjfiak a kebelemben megtolvasottak, szárnyikra kötek, s engem repíteni keztek. Mikor az Ó felett repültünk, valami

asszonyok ott az Óton rongyát mostak, s kiátózni keztek felém: Mi a tüzes gutot csinál az a gyermek, hogy úgy tud repülni? ha leesik, éppen az Ótba szottyán, s beléhal! Láttam, hogy mind felém neznek, de a seregéjfiak csarrogásától nem tudtam tisztán kivenni, mit kiátnak; azt gondoltam, azt kiátság, hogy óggyam meg az ingem derekát. Én az ingem derekát kiszabadítottam a harisnyám szíjja alól; aval a seregéjfiak ecczerre a kebelemből mind kiduvadának, nekem amennyi szárnyam, mind elrepüle, s én az Ótnak köllősközepibe belécsurbanék. Csubbanásommal az Ótat úgy kicsapám az árkából, hogy az egészen kiloccsant a hegy ajjáig; de mikor az árkába visszatakarodott egy kicsi héjjával, a mit egy gidófalvi szonnyu komondor lecselt fel belőlle, annyi hal maradt künn utánna, hogy a hejjet Mánástól Doboig, s Árkostól Angyalosig, mind ellepte - még a Szépmezőt es egészen. No, ott vót hal elég! Tizenkét bihalszekér egy hétig mind örökké hordotta, soha meg nem szünt, még sem tutta megkezdeni; de mene egy csóré cigánpurde Köröspatakról, mind felszede a pendejjibe, s elvivé.

Eszembe jut, hogy engem nem jászodni küttek vót, hanem örölni; elindulok arrafelé, a hol az ökrök vótak, hadd lám, micsinálnak? nem mentek-e el hejjikről? Sokáig mentem, úgy, hogy megfáratam belé. Látok a réten egy lovat, s reagondolom, hogy: ezen könnyen oda jutok, a hova kell. Utanna indulok, de hát ő engem nem vár meg. Fogom a farkát, egyet fordítottok rajta, s magammal szembe állítottam, s mondom neki amugy mirgyilusoson: Hó! megájj, pityigangos! ne légy ojan jeszke! Megértette a jó szót s megállott, mind a czüvek. Megnyergelém a szürkét, felülék a barnára, s úgy elmenék a sárgán, egy lőtön ki, s egy hágón bé, hogy a föld es szakatt utánnam.

Egy hejt egy szálló alatt menék el, s annak a kerittésin belől sok szép ért gyümölcs vót. Megállítottam a szürkét, leszállék a barnáról, s megkötém a sárgát a gyépühöz; próbálom, hogy behágjak, de nem tudék; megmarkolám a hajamot, s annálfogva belódítottam magamot. Rázni kezdem a szilvát, hull a dió, szedem a magyarót; s teli rakám a keblemet.

Eröss meleg vót, meg vótam szonnyulva, hogy majd megepettem. Látom, hogy ott nem messze vadnak valami aratók, s kérdem, hol kapnék itt vizet valahol? Azok nekem megmutattak nem messze egy forrást. Oda menyek, de hát befagyott! eleget akartam a jeget a sorkammal vaj kövel betörni, de nem lehetett, mett a jég lehetett egy araszos; hanem kapám a fejemről a koponyámat, s könnyen betörém velle a jeget vizet merítették velle s amugy jót ivám.

Elmenék a gyepühöz, hajamnál fogva kilódítottam magamot az utra; elódám a szürkét, felülék a barnára, s úgy elvágaték a sárgán egy lőtön ki, s egy hágón bé, hogy ugyan lógott a hajam belé. Egy hejt találék két embert; mikor meghalattam vóna őket, utánnak azt kiáták: Te fíu, hova lett a fejed? Tapasztom a fenekem, s hát nincs ott a fejem! vissza én aval sebess kutytróppba a forráshoz; de hát mit látok! az én koponyám magát nállam nélkül megunta, s neki csak annyi esze vót, hogy mindeutánna ott felejtettem, magának sárból nyakat, kezét, derekat, lábat csinálattott, s a jégen sikolándva kaptam meg. Én es meglehetősöcskén tudtam sikolándani; eleget sikolándottam utánna, de ő jobban tudott, mind én, nem tudtam semmi letteképpen megfogni. Uram isten, mi tevős legyek! merőbe megjettem, hogy fejem nélkül kell csakugyan maradnom. De eszembe juta valami, s mondám magamba: hadd el, koponya, ne vesd magad, mett engem nem vágsz ki! csakhamar sárból egy agarat csinálék, neki uszítottam a koponyának, s az egy miczre elfogá, s szépen előmbe hozá: én elvém, feltevém, menék a gyepühöz, hajamnál fogva kilódítottam magamot; elódám a szürkét, felülék a barnára, s úgy elmenék a sárgán egy lőtön ki, s egy hágón bé, mind a madár.

Mikor a malomig értem, ott veszem észre, hogy engemet apám otthon nem győzött várni, keresésemre indult, s hogy nem kapott, siratni kezdett nagy jajszóval: Jaj lelkem, fiam, hova lettél? jaj, jaj, miétt es küdélek el csak magadra! jaj, lelkem, fiam, most vége neked, valahol elpusztultál! - A mennyit engem apám életembe szidott, s korholt, soha sem hittem vóna, hogy

engemet úgy tuggyon sajnálni. Hogy láttam, mi baja van, még távurról hezza szóllottam: Ne busujjon kjed egyet es apám uram, mett itt vagyok! rossz féjszi nem vesz el!

Meghoztam szegény apámnak a lelkit. A zsákokat a liszttel szekérre raktuk, haza mentünk, s az apám lakadalmát fáinosan meginnapoltuk. A menyasszony anyám vót, s a menyasszonytánczot legelőbb én jártam el velle, s azután jött a szer másokra. Mikor a lakodalomnak vége lett, mások mind eltakarottak, s mű otthon marattunk csak magunkra: s maig es élünk, ha meg nem hótunk!

Én még azután egy esztendőre lettem, mert apámnak igazi törvényes fia vagyok; szépen felcseperettem, s ügyes legén lett belőllem.

A házasodni akaró királyfiu.

Egyszer vót, hol nem vót, hetedhétországon tul; ahol a bolhát rézpatkóval verték, hogy a sulyba a fenékbe meg ne botorkázzék. Egyszer volt egy ögyvez királyné, annak vót egyetlen egy fia. Erőltette az édesanyja a fiát, hogy párosodjék meg, de azt mondotta volna j'az fia:

«Miért párosodjam meg édesanyám, mikor még nagyon nevendék vagyok megpárosodni.»

«De mégis, édes fiam, kíváncsi volnék s várnám aztat, hogy te megpárosodjál, mert én már mindjárt odakerülök, hogy ma-hónap az életem, s szeretném tudni, hogy hogy élhetsz a tulajdon pároddal.»

«No édesanyám ugylátszik, hogy nagy kívánsága engem megpárosítani, tarisnyájjon hát fel engemet, hátha a jó Isten rendelne nekem egy jó tássat valahol.»

Elindult a fia s megérkezik egy nagy havasba. Ottan meglát egy nyáj aranyszörü juhok s egy óriás ember őrizé. Azt kérdi az óriás ember:

«Mit keresel itt, te emberiszing, hogy vetődtél ide, ahova még a madár se jár.»

«Elindultam szerencsét próbálni» - felelé a fiu.

«Nohát gyere te hozzám», - mondja az óriás ember - «szállásba écczakára, majd én meg fogom neked mondani, hol találod meg a szerencsét». Ezzel elindultak a nyáj juhokkal elé a szálláshoz. Behajtja az óriás ember turma vaslappancsa alá, ő bemenyen a setét kőpalotába s mondja a kis fiunak:

«Arra kérlek te kűs fiu, nagyon nyughatnám vagyok, egy kűsnyég meg akarok pihenni, légy szives ottan a szegletbe a kád tejet főrrald fel. Mikor az a tej legjobban lobog, köccsél fel ingemet, hogy keveset használhassál belőle.»

Ott ugyan a kűs fiu meg is fogadá az óriásnak kívánságát, de mivel Isten hatalma által nem engedte, hogy a kűs királyfi elpusztuljon, sugarával sugároltatta, hogy:

«Te kűs fiu, nehogy felköltsed óriás embert, mert neked nagy veszedelmedre lessz, hanem mikor legjobban buzug a tej, végy a gerendából egy nagy kovácskeverő kanalat, mericsd teli a nagy kádból tejjel s vágd a szeme közü.»

A fiu megcsinálta a tüzet, felforralta a tejet s mikor legjobban lobogott a tej, akkor a kűs fiu a kovácskeverő kanalat elévette, belemerített az forró tejbe s úgy vágta az óriásnak szeme közü, hogy azonnalt kiesett a két szeme. Felugrik az óriás ember, megijed a kűs fiu, hogy mi történik most vele. Futott a fiu az ajtó sarkához, kezdte kerülni a szobának belvilágát, hogy hua legyen. Megkapott a fiu egy köböl diót, kiódta ott a zsákot, de egyéb gondolatja nem volt, hanem belemarkol a zsák dióba. Keresi vala az óriás ott a szobába, hogy hova lett a kűs fiu. De a kűs fiu elszórta a diót a markából a ház föggyire, hogy ide-oda höngörögött a sok dió s az óriás azt tudta, hogy mind ott jár a kűs fiu s ott kereste az óriás. A fiu nagyon féldegélt vala s észrevétel nélkül kionszkodott a szobából az udvarra. Ottan az óriás embernek aranyszörü berbécsit megnyuzta vala a királyfiu, mert kénytelensége reáhajtsa vala, hanem soha meg nem szabadul vala. Ekkor belebutt királyfi az aranyszörü berbécsnek bőribe. Mialatt a fiu eztet megtette vóna, azalatt az óriás is kimene a házból:

«Várj, várj, te utonjáró, rablótolvaj, megcsufoltál engemet, kifogyattál minden életemből, hanem én is megmutatom, hogy te ki nem méssz az életemről; vagy megadd magadat, vagy étlen vagy szomjan ki kell, hogy mulj az világból.»

De keresi vala az óriás életje körül a királyfiut, holott ő nem is gondolhatta vala, hova lehetett az fiu. Mind keresi még se kapja meg. Ezzel béméne óriás tapogatva szobájába; ott buslakodik vala egész écczaka. Mondogatta magába az óriás: «Talán meg se virrad soha!» Gondolta utoljára, hogy: «Talán eddig felvirrasztott az Isten, kimenyek, elbocsátom a nyájamat.» Kimene az óriás az udvarra, vitte a markába a nagy lakatkócsot, kinyitja három mázsás vaslakatot, felkapcsolja a vaslappancsot s monda vala az óriás magamagába: «Édes kicsi nyájaim, már kibocsátlak a mezőre, mert már eleget éheztek idegen vándor tekergő, bódorgó mián.» Az óriás odamene vala szejjelvetette a lábát a vaslappancs alatt, füttyögette vala nyájait egyenkint, hogy bocsássa ki. Mind megtapogatta vala az óriás, minden darab juhát szőrénél fogvást, vajjon nem a királyfi menyen ki a lába között. Legkésőbbre maradt az aranyszőrű berbécs. Ment a királyfi aranyszőrű berbécs képibe, megfogja vala óriás lába között aranyszőrű berbécnek a gypját:

«Eriggy édes kicsi aranyszőrű berbécsem, mert benned van minden gyönyörűségem.»

Mikor a királyfi az aranyszőrű berbécs képiben kimene vala, kibujék vala a berbécs bőréből, összeütötte bokáját s felelé vala:

«Itt vagyok te tolvaj, bennem tudom nincs semmi gyönyörűséged, mert szabad vagyok magammal, Isten ő felsége kiszabadított a te kénos kezeid közül.» Feleli vala az óriás:

«Ó, te kis fiu, csak tréfálkoztam veled, gyere vissza, né milyen 'jándékot adok én neked. Mért ijedtél meg tőlem, hiszen én nem bántalak téged. Itt van egy aranygyűrű, huzd fel az ujjadra.» Felelé vissza a királyfiu:

«Hé, nem csalsz meg vén kutya, ha ide akarod adni azt a gyűrűt, hát dobd ide!»

Oda is dobta vala az óriás a gyűrűt a királyfiunak. A királyfiu felveszi a gyűrűt a földről és behuzza az ujjába. De a gyűrű egy perc alatt úgy bedagadt a fiu ujjába, hogy semmi letteképen ki nem tudta venni többé. Elkezdte a gyűrű a királyfi ujjában kiáltva:

«Erre, erre vak óriás erre!»

Erre már megijed a királyfiu, hogy már most vége az életinek. Mit volt mit tenni, kivesz egy bicskát a zsebiből s mindjárt levágja az ujját s beledobja egy tóba. De a gyűrű ott is mind azt kiáltotta:

«Erre, erre, vak óriás erre!»

A vak óriás ment a gyűrű után s egyszerre csak beleszaladt a tóba. Mostan már megindult a legény a világba. Utközben találkozik egy nagy fekete medvével. Szembeszáll vele a medve s mondja:

«Hát te emberiszing, most már megeszlek, miért vakítottad meg a bátyámat.»

Eleget könyörgött a királyfiu, ígyis meg úgyis, de azt mondja a medve:

«Életedet meghagyom, de ha megpárosodol, akárhol ott leszek s vége az életednek.»

No de már most még jobban megbusult a királyfiu s mondta magában: «A biz én elpusztítom magamat, hisz úgy sincs semmi hasznom az életben, ha már megházasodni sem szabad.» Ment mendegélt tovább, egyszer csak egy nagy erdőbe érkezik. Az erdő közepén volt egy kis házikó; hát látja, hogy ott benn van egy vén boszorkány. Kérde tőle a vén boszorkány:

«Hát te mit keressz itt?»

«Én bizony szolgálatot keresek öreg nanyám.»

«Hát én megfogadlak.»

Meg is fogadta a vén boszorkány a királyfiut. Mindennap kellett a királyfiunak vadászni, hogy egy nyulat lőjjön. Volt a boszorkánynak egy ügyes, szép leánya. A királyfiu beleszeretett a leányba s feltette magába, hogy ő bizony megkéri a vén boszorkánytól a leányt. Ugy is tett, megkérte a leányt s a vén boszorkány oda is adta s mondja, hogy ásó, kapa válassza el egymástól. Amint mennek az esküvőre s a templom előtt vannak, valami nagy bödülést hallanak. Szertenéz a királyfiu, hát látja, hogy egy nagy fekete medve jó le a hegyen. Mindjárt ráismert, hogy ez az ő fekete medvéje, aki egykor meghagyta vala, hogy soha meg ne házasodjék. Mindjárt a jegygyűrűjét kettéharapta, a zsebkendőjét kettészakította s felét adta a leánynak, fele maradt neki s avval elbucsuznak egymástól. Amint megy mendegél a királyfiu hetedhét országon túl is, talál egy kis házikót. Ő bemegy oda s látott egy vén ősz embert, lehetett száz esztendő. Köszön neki szépen:

«Szerencsés jó estét öregapám.»

«Jó, hogy öregapádnak szólítál, mert különben helyben halálfia lettél volna. Hát mit keressz te itt, mikor már száz esztendeje, hogy embert nem láttam.»

A fiu elpanaszolja, hogy vele mi történt s az öreg ad neki egy gyűrűt s mondja neki:

«Nó fiam innét három nap járásra találsz egy nálamnál még öregebb embert, menj el hozzá, hátha ő is ad valamit.»

El is megy a királyfiu s harmadnapra elérkezik egy kis házikóhoz. Ő bemegy oda s lát egy olyan öreg embert, hogy a fehér szakállával seperi a ház főggyit, s ha nem volt száz esztendő, soha sem lessz többet annyi.

«Jó napot öregapám!»

Fogadja az öreg: «Szerencséd, hogy öregapádnak szólítottál, mert különben egy az életed, az sem sokáig lett volna.» Kérdi az öreg, hogy miféle járatban van? Elpanaszolja, hogy mi történt vele, s hogy egy öreg ember igazította ide. Arra az öreg odaad egy gyűrűt neki s azt mondja, hogy:

«Ide három napig való földön túl van még egy nálamnál öregebb ember, menj el hozzá, ő többet tud, mint én.»

El is megy a fiu s elér egy nagy erdőségbe. Annak közepében állott egy házikó. Ő bemegy oda s lát egy öreg embert. Olyan öreg volt az az ember, hogy a lába gyökeret vert sok ültiben s a patkányok fészket raktak a szakállában.

«Jó napot öregapám!»

Fogadja az öreg: «Szerencséd, hogy öregapádnak szólítottál, mert egy az életed, az nem sokáig tartott volna.»

Kérdi az öreg, hogy miféle járatban van. Elpanaszolja, hogy mi történt vele, s hogy két öreg ember igazította ide. Erre az öreg ember odaad neki egy gyűrűt s azt mondja neki:

«Innet egy napra járó, ott van egy nagy siátság, mikor odaesteledel, a három gyűrűt tedd le a siátság közepibe s reggel mikor felébredsz, ottan lessz három nagy kutya. Ezeket mind neveken szólítod. Az egyiket hijjok, Földneheze, a másikat Mindenttudónak, a harmadikat Világotlátónak.»

Ugy is tett a királyfiu. Mikor odaért a nagy siátságba, letette a három gyűrűt a siátság közepibe s reggel mikor felébredt, ottan lett három nagy kutya. Szólítja a kutyákat nevüknél s kezdik nyalni kezeit, lábát. És elindul a királyfiu a faluja felé, mert most már nem félt a medvétől. Mikor a falujába ért, kérdezősködik, hogy mi hír van idehaza. Hát mondják, hogy egy leány

menyen férjhez; az a leány pedig éppen az ő kedvese volt azelőtt. Mindjárt felöltözik koldusgunyába s elmegy a lakodalmas házhoz. Ahogy meglátja a menyasszony, mindjárt viszen neki egy darab kalácsot s egy pohár bort. A koldus azt feleli:

«Kedves menyasszony, én felét megiszom, te is idd meg a más felét.»

Ugy is tett a fiu, megissza a bornak felit s a fél gyűrűt, amit egykoriban kettőharapott, beledobta a pohárba. A leány, mikor megitta a bort, meglátja a félgyűrűt a pohárban s kérdezi a királyfiut:

«Hát kend hól kapta ezt a gyűrűt?»

«A hol te a másik felit», feleli a királyfiu.

Ekkor megtöröli a száját a fiu zsebkendővel.

«Hát ezt a fél zsebkendőt hól kapta kend?»

«A hól te a másik felit», mondja vala a királyfiu.

Ekkor megismerte, hogy ez az ő kedvese, akivel egykoriban jegyben járt. Össze-vissza csókolódnak s a vőlegénynek utat adnak. Ekkor csaptak olyan lakodalmat, hogy egy évig tartott s az öreg Mihók bá ott törte ki a lábát a nagy táncolásba. Ha nem hiszik, kérdezzék meg tőle.

Ekkor a királyfi nagyon örvendezett, hogy megint visszakapta a régi kedvesét és járt mindig vadászni, de a vén medve mindig nyomban kísérte, csak félt bántani a királyfiut a nagy kutyák mián. Összeegyezt a vén boszorkánnyal, a medve, hogy miképpen pusztítsák el a legényt. Azt mondja a vén boszorkány, hogy bizza csak reá, ő majd eligazítsa. Másnap a vén boszorkány nem engedte, hogy a fiu a kutyákat magával vigye vadászni, hanem nagy kőfalak közé rakta be a kutyákat. Mikor estefelé jön elé a királyfiu, hogy haza menjen, hát látja, hogy jó vele szemben a nagy medve. A királyfiu nagy ijettibe felszalad egy fára. «Szaladhatsz» - kiáltja a medve - «a világ végére is, ott is megfoglak.» Feleli vala a királyfiu:

«Tudom, hogy kifogyatsz az életemből, engedd meg, hogy hármat kiáltsak.»

«Kiálthatsz tizenhármat is, mégis szétszaggatlak.» Mondja a medve.

Kiáltja egyszer a királyfiu:

«Ne, Mindenttudó, ne!»

Meghallja ezt a kutya s mondja a többinek:

«Hé, valaki nevemen szólított.» Mondja a többi:

«Ne csaholj hé, hiszen csak álmodtál.» Ekkor megint kiált egyet a fiu:

«Ne Világonátlátó ne!»

Meghallja eztet Világonátlátó s mondja a másikonak:

«Most engem szólított.»

«Te is csak álmodtál.» Mondja a többi.

«Ne Földneheze ne!» kiáltja a fiu.

Erre felugrik a Földneheze, Mindenttudó rug egyet a kőfalra, hogy megrendül bele. Rug egyet Világonátlátó, hogy meghasad a kőfal. Rug egyet Földneheze, hogy az egész kőfal összeomlott. Kiszabadulnak a kőfal közül s Világonátlátó lépik egyet s épen a fánál áll meg. Ugrik egyet Mindenttudó s éppen a másikonak nyakáig szökött. Megragadja Földneheze a medvét s

ugy vágja Földhöz, hogy a hetvenhetedik csontporcikája is hetvenhét felé szakadt. Erre hazamentek, a boszorkányt összevissza morzsolták s csendesen éltek. Elindulnak hazafele a királyfiu édesanyjához. A nagy havasokban odaadják a kutyákat a nagy embereknek s ők elérkeznek az özvegy királynéhez. Össze vissza csókolja őket a királyné s csapnak nagy lakodalmat. Hercegek, grófok, princegek most is járják a csürgöndölőt.

Nád Péter.

Nos tehát egy időben vólt egy igen nagy gazdag király. Annak a királynak volt egyetlenegy szép fia. Azt mondja a királynak a fia:

«Édesapám, eresszen el engem a tizenkét jágerrel vadászni». Azt mondja az édesapja:

«El is eresztenélek, édes fiam, de nem birod meg a ló rázását.» Azt mondja a kis fiu:

«Legyen szives nyergeltesse fel a lovat, a tizenkét jágert készíttesse el, hogy azokkal elmehessek, ha meg is ráz a ló egy kisség.»

Avval nekiállt s kimennek a vadászhelyre, a havasra s itt megállapodnak egy fa alatt. Itt mondja a kis fiu:

«Kedves társaim, én meg vagyok bággyadva s lefekszem, ti tizeneggyen menjetek vadászni a tizenkettedik maradjon itten.» El is menyen a tizenegy jáger vadászni s a tizenkettedik ott marad mellette. Egyszer az uton három királykisasszony menyen el. Azt mondja a legnagyobbik:

«Kedves hugom, né milyen szép királyfiu fekszik ott; ha én ezt magaménak tudnám tenni, az egész katonaságot egy orsófonálból egy esztendeig ki tudnám állani.» Azt mondja arra a közbelső leány:

«Ha én ezt a királyfit magaménak tehetnem, egy árpacipóból az egész katonaságot ki tudnám tartani.» Mondja a legkisebbik:

«Kedves két néném, ha magamévá tehetnem azt a királyfiut, olyan tizenkét aranyhaju gyermeket szülnék neki, mint tizenkét tulipánt.»

A királyfiu nagyon aludt s nem hallott semmit, csak a jáger hallotta, hogy mit mondanak. Egy kicsi légy megcsipi a királyfiut s arra megébred. Azt mondja a jáger neki:

«Kedves királyfiu, legyen szives, ha szóval meg nem sérteném, hallgasson meg, egy hirt mondanék.»

Kap a királyfiu rajta. «No csak rajta, mondjad.»

Ekkor a jáger elmondja szép rendbe, hogy mit mondtak a királykisasszonyok, amig a királyfiu aludt. Ekkor a királyfiu a jágerrel megfuvassa a vadászkürtet s a többi jágerök összegyűlnek. Mondja a királyfiu:

«Kedves jáger barátaim, szedjétek össze magatokat, többég nem vadászunk.» Megindulnak hazafelé.

Az édesapja kiszökik elejükbe s leveszi a ló hátáról a fiut s kérdi:

«Kedves fiam, nem lett semmi bajod.» Feleli a királyfiu:

«Nem lett semmi a világon.»

Csakhamar béményen a királyfiu: egy pohár bort megiszznak, egy darab kenyeret megesznek s röktön mondja az apjának:

«Egy hintó elé négy lovat fogasson be nekem.»

Röktön az apja négy lovat befogat egy hintó elejébe s elmennek a Fekete király kastélyához. Bémennek, köszönnek:

«Jó napot felséges királyom.»

«Isten hozott kedves gyermekem, mi járásbélük vagytok.»

«Jöttünk a felséges királyhoz, hogy nézzünk szerte, de leginkább azért jöttünk, hogy a kisebbik leányát adja nékem feleségül.»

A király röktönd oda is adja a leányát s felteszik, hogy mikor legyen meg a lakodalom, de sokáig az időt nem töltik ott. Megindulnak s mennek hazafelé s mondja a királyfiu az édesapjának:

«Kedves, édesapám, azért jártunk, hogy feleséget kértem magamnak.»

Nodehát nagyon készülnek itt is ott is lakodalomra. El is mennek huszonnégy hintóval az leány után s elhozzák s eltelik a lakodalom s azontul boldogul élnek. De megbusulja az királynak az más két leánya magát, hogy a legkisebb testvérüket férjhez vitték, ők pedig maradtak otthon. Mondja az nagy leány az édesapjának:

«Édesapám, hogy volt magának annyi esze, hogy a legkisebb leányát férjhez adta s minköt pedig itt hagyott szégyenben.» Mondja a középső:

«Édesapám, ha minköt itt hagyta szégyenben, csináltasson nekünk egy nagy havasban egy két emeletű palotát, hogy menjünk oda lakni, mert a szégyentől itt a háznál többet nem ülhetünk.»

A király röktönd összeszedett kőmiveseket és pallérokat s megcsináltatja a palotát; ellátta mindenfélével a mi a királyi életbe talál s odaköltözött mind a két leány. A kisebbik királykisasszony teherbe esett s jött az idő, hogy a királyfiúnak el kell menni háboruba. Megbusul a királyfiu nagyon s kéri a szüleit, hogy olyan gondját viseljék a királykisasszonynak, «Hogy különben mint nekem kicsikoromba, nehogy valami bántódása legyen neki a mig haza gyövök.» Azt mondja az édesapja:

«Ne féjj semmit, mert ha az Isten megsegít, a mig te ottléssz, gondját fogjuk viselni.» Evvel nagy sirva elbucsuzik a fiatal király a feleségitől s elmenyen hazunna. Mikor esztendeje lett volna, hogy odavan, a felesége megbetegszik. Egy hassal tizenkét aranyhaju fiut ojat szült, mint tizenkét tulipán. Az áldott napra is lehetett nézni, de még azokra is igen. Megörvendnek az öregek erősen, hogy az Isten ő felsége az ők menyüknek milyen szép tizenkét aranyhaju fiut adott. Mámóst hozattak neki bábasszonyt négyet is, doktort is tizenkettőt melléje, nehogy valami bántódása legyen. Azt mondja az öreg király:

«Fiam, legyünk mi most azon, hogy a fiunkat is értessítsük az örvendetes ujságról.» Röktönd irt a király egy levelet és lepecsételi. Vólt az udvarba egy öreg ember. Feltarisnyázzák s a levelet kezibe adják, hogy röktönd menjen s adja oda a felséges királyfiúnak. Menyen az öreg azon uton, azon a havason keresztül, ahol a Fekete király két nagyobbik leánya lakott, éppen az ut mellett. Meglássák a fellegvárból a leányok az öreget, behívják a várba s kérdezik, hogy mi járásban van? Az öreg elbeszéli a dolgot. Röktönd leültetik, etetik, itatják. Az öreg ugy leissza magát mint egy disznyó, s a királykisasszonyok elveszik a levelet tőle. Kicserélik egy másikkal s megparancsolják neki, hogy mikor visszatér, jöjjön be hozzájuk. Mikor az fiatal király olvassa a levelet, ugy elkezdett sirni, hogy a kik mellette voltak, mind sirva fakadtak bánatukban. Az volt a levélbe írva: «No ugyan édes fiam, hoztál nekünk egy olyan menyet, hogy tizenkét kopókölyket szült neked.» Visszairja a királyfiu: «Az Isten ő felsége rosszul látogatott meg engemet, de ha kutya-, ha macskakölyök, viseljék gondját a mig hazamenyek.» Ismét megy az öreg a havasi kastély mellett s a királykisasszonyok behívják, lerészegítik, hogy nem tud magáról s a levelet kicserélik. Beleírják abba: «A tizenkét aranyhaju fiut dobják bele a tengerbe, a feleségemet pedig vagdaltassák össze.» Hazamenyen az öreg ember s adja a királynak által a levelet. Mehelyt belenéző röktönd hullani kezdett a könnye. Fut az öreg

királyné is arra, hogy mér sir a király s az is helyből sirni kezdett. Azonnal mondják egyik a másiknak, hogy micsoda sziv fekszik benne, hogy azt a tizenkét szép gyermeket hányják a tengerbe s az anyjokat vagdalják össze? Bémenyen a király a menyéhez s lássa az menyé, hogy oly erősen sir az király. Így kérdi az menyé:

«Mi az kedves édesapám, hogy már két éve itt vagyok s még eddig sirni nem láttam soha.» Mondja erre a király:

«Hadd el fiam, mert nem lessz javadra amér én sirok.» Röktön kérdi a fiatal királyné, hogy talán levelet küldött az ő ura. Mondja hogy: «Adja ide, hogy olvassam fel én is.»

Odaadja a király, belenézett a levélbe és lássa, hogy mi van beleírva, úgy kezd sirni mint a záporoső. «Ha tudta, hogy engem elpusztít, akkor mér nem hagyott békét nekem.»

Röktön összeszedett a király ácsokat s egy bárkát csináltatott neki s tizenegy gyermeket belehánták a tengerbe a tizenkettediket tették a bárkába melléje, őt is avval beeresztették a tengerbe. Így szól a király:

«Isten viselje gondodat, kívánom.» Egy év mulva hazajött a királyfi, de nagy bánattal vót, hogy az ő feleségit elpusztították. Helyből elvette feleségnek a felesége nagyobbik nénjét. Tenger viszi erre is arra is. A hogy elmegyen a bárka messze messze, kiveti őket a tenger egy tengersizigetbe. Ekkorra a fiu akkorát nőtt a bárkába, hogy alig tudott férni benne. Megrugta a fiu a bárkának az oldalát s ez azonnal széjjelomlott. Kijöttek belőle s a térre állottak úgy adtak hálát az Istennek, hogy kivezérelte őket a szárazra. Ekkor Krisztus azt mondja Szent-Péternek:

«Péter, nézz le a földre, mit látsz?»

«Uram teremtőm, látok egy asszonyt, vagyon egy kicsi fia; térden állva kérik az Istent.» Mondja Krisztus:

«No lásd te Péter, az a fiu nincsen megkeresztelve, menjünk le és kereszteljük meg őtet.»

Elmenyen Krisztus-Urunk Péterrel s leszáll hozzájuk s megkeresztelik a fiut Nád Péternek. Röktön azt mondja Krisztus-Urunk Szent-Péternek:

«No ajándékozzuk meg őtet valamivel.»

Adtak neki egy egész rend gunyát s adtak egy olyan nyilat neki, hogy akármíhez lőtt a világon, annak el kellett esni. Krisztus-Urunk adott neki egy almát is s azt mondja neki:

«No te Péter, menj el s keress magadnak egy olyan szép helyet, a hol te szeretsz lakni; dobd fel ezt az almát s lesz belőle egy kétemeletű palota, s a mig éltek édesanyáddal ellakhattok benne.»

A hogy mennek elérnek egy térségre. Ekkor mondja az édesanya:

«Most hová menjünk édes fiam, mert nincs sem országunk sem házunk.»

«Hadd el édesanyám, mert rendelt az Isten.»

Ekkor feldobta az almát s meglessz a kétemeletű palota. Ekkor élnek ők boldogul az édesanyjával ebbe a kétemeletes palotába. De Krisztus-Urunk adott neki egy aranyvesszőt is s Nád Péter átaldobta az aranyvesszőt a tengeren keresztül s lett belőle egy akkora hajó, a kivel szekeret is átal tudott vinni. Egyszer jó az édesanyjának az udvarából három béresszekér; vitt a Zöld király katonaságának eleséget átal. És mikor odaérkeznek hezzuk, bé menyen egy béres s mondja a fiunak:

«Hajóslegény legyen olyan szives s vigyen minket átal pénzér.» Kérdi Péter, hogy: «Honnan jönnek maguk?» Nevezi, hogy Veres királytól jönnek. Ekkor Péter is nem lessz rest, felszökik

kiszalad s meglássa a szekereket a terüvel. Röktön behijja a béreseket s asztalba ülteti; étellel, itallal ellássa, ugy bocsátotta őket keresztül a hajón. Másnap jönnek vissza a béresek. Ujra átalhozza, behijja s eltarcsa őket esmén. Megindulnak a béresek, hogy menjenek haza. Volt Péternek egy kicsi kutyája. Azt mondja a legnagyobbik béresnek:

«Kedves jó Bácsi legyen szives ezt a kicsi kutyát vigye el magával. Mikor bé fog menni maga a királyhoz, ezt is ereszsze bé, de arra vigyázzon, hogy mikor maga kijön, ő is kijöhessen.»

Hazaérkeznek, a marhákat kifogják s békötik a hejjeekre. Szalad a béres, hogy jelentse, hogy hol jártak. Így mondja a béres a királynak:

«Szerencsés jó estét adjon Isten felséges királyatyámnak.»

«Hál’Istennek, hogy hazajöttetek.»

«De hoztam egy hirt a felségednek.»

«Szaporán szeretném meghallgatni a hírt» mondja a király.

«Felséges királyatyám, szépen kérem, olyan hírt hoztam, hogy itt és itt a tengersziget mellett vagyon egy hajóslegény. Kénáltuk pénzzel a mér’ átalvitt, de azt se vette el. Vissza is visszahozott, de akkor se kért semmit; étellel, itallal jól tartott.» Feleli erre a királyné:

«Annál nagyobb hazugságot is tudok én mondani.» Mondja a király:

«Szeretném meghallani, hogy mi lessz az.»

«Itt és itt a tenger mellett vagyon egy akkora kan mint egy hároméves tulok. Ha találatnék olyan ember, a ki odamenne, hogy azt a kant elvinné onnét s birna vele; annyit szántana egy esztendőn keresztül, hogy még hat sem tudná elhasználni.» Eztet a kicsi kutya mind hallgatta. Avval elbucsuzik a béres, megnyitsa az ajtót s kijönnek onnat. Megindul a kicsi kutya s egy szemhunyas alatt otthon van. Kérdi pedig a gazdája, hogy mit hallott a királynál. Mondja a kicsi kutya:

«Nagyobb az, hogy meg vagyok ehülve, nem érkezem beszélgetni.» Röktön enni ad Péter a kutyának s jollakik s így mondja Péternek:

«J’azt mondja a királyné, hogy a tenger mellett vagyon egy akkora kan, mint egy hároméves tulok. Ha találatnék olyan ember, a ki odamenne, hogy azt a kant elvinné onnat s birna vele; annyit szántana egy esztendőn keresztül, hogy még hat évig sem tudná elhasználni.»

Nád Péter reggelre kerül, felöltözik s veszi a nyilját a vállára, megindul a tengersziget mellett s egyszercsak megtalálja a kant; reá tartsa a nyilját, hogy lőjje keresztül. Azt mondja a kan:

«Hó, te Péter, ne lőjj keresztül engemet, mer’ a mér’ jöttél teljesíteni fogom, hanem gyere ide ülj fel a hátamra, mer én hazaviszlek.» Felült Péter s elmentek haza. Ekkor a kan elment a mezőre s annyit túrt s vetett, boronált, hogy már annál többet nem lehetett. Mikor megért a gabona, le is vágta s haza is hordta, ki is csépelte s hambárba is rakta s minden a világon ellátott.

«No kedves gazdám Péter, készen vagyon minden, én elmenyek, maradjatok vigan.»

Estére kerekednek s mikor lefeküdtek, olyan keserves sirást hallanak künn, hogy Péternek a lelke is megesett rajta. Azt mondja az édesanyjának:

«Keljen fel édesanyám, gyujtszon lángot, keressük meg a mi künn sir.»

Fel kel az édesanyja s lángot gyujt, hogy keressék meg. De mikor kimentek volna az utra, akkor semmi sirás nem volt sehol. Bemennek, hát isment olyan keservesen kezdett sirni,

hogynem lehetett kiállani. Esment kimennek s keresni kezdik. Meg is látják, hogy két ember a sánczba belevagyon esve. Felveszik őket úgy sárosan s beviszik a szobába, belefektetik az ágyba s ételt italt adtak nekik. Mikor elaludtak volna, azt mondja Krisztus Szent Péternek:

«Azér próbálgatjuk az én keresztfiamat, hogy nem hitte é el magát? Hogyha valami szegény utonjáró ember járna éccaka, vajon behinna é a házába s adna neki bár szállást? De látod, hogy nála a jólelkűség örökké egyformán áll.»

Reggelre kerülnek s Krisztus adott neki egy aranyalmát s avval elmennek. De meghagyta Nád Péternek, hogy az almát vesse átal a tengeren. Átalveti Péter az almát s egy ojan aranyhíd lessz belőle, mijent ember szemeivel sohasem látott. Nemsokára a veres királytól három szer kér jön át a zöld királyhoz. Meglássák a béreseket messzire, hogy milyen ragyogós hid van annál a hajósnál. Mikor odaérkeznek, nem mernek a hidra menni, a míg meg nem kérdezik a hajóstól. Bémenyen a nagyobb béres:

«Szerencsés jó napot adjon Isten hajóslegény.»

«Adjon Isten maguknak is.»

«Megengedi-e, hogy ezen az aranyhidon keresztül menjünk?»

«Hogyne engedném, mikor hogy nem csak azér adta az Isten ő felsége, hogy csak én járjak réta.» Kérdi Péter hogy: «Honnan jönnek maguk?»

Nevezi, hogy a veres királytól jönnek.

Röktön behijja a béreseket, az asztalba ülteti: étellel, itallal ellása, úgy bocsátotta őket keresztül a hidon. Másnap jönnek vissza a béreseket. Ujra átalereszti, behijja s eltarcsa őket esmén. Megindulnak a béreseket, hogy menjenek haza. Péter esmén odaadja a kicsi kutyáját s azt mondja a legnagyobbik béresnek:

«Kedves jó Bácsi, legyen szives, ezt a kicsi kutyát vigye el magával. Mikor bé fog menni maga a királyhoz, ezt is eressze bé, de arra vigyázzon, hogy mikor maga kijön, ő is kijöhesen.» Hazaérkeznek, a marhákat kifogják s bekötik a hejjekekre. Szalad a béres, hogy jelentse, hogy hól jártak. Így mondja a béres a királynak:

«Szerencsés jó estét adjon Isten felséges királyatyámnak.»

«Hál’Istennek, hogy hazajöttetek.»

«De hoztam egy hirt felséges királyatyámnak.»

«Szaporán szeretném meghallgatni a hirt,» mondja a király.

«Felséges királyatyám, szépen kérem, olyan hirt hoztam, hogy itt és itt a tengersziget mellett van egy hajóslegény, annál van egy olyan hid, a milyent emberi keresztény szem nem látott. Még messziről az ember a ragyogástól megijed. Kénáltuk pénzzel a mér átaleresztett, de azt se vette el, vissza is visszahozott, de akkor se kért semmit; étellel itallal jól tartott.»

Ekkor fordul az asszony:

«Ennél nagyobb hazugságot tudok én mondani.» Így mondja az asszony: «Itt és itt a tengersziget mellett lakik tizenegy koronás hattyu. Tíz hattyu olyan szépen játszik napestig, hogy gyönyörűség nézni, de a tizenegyedik olyan keservesen sir s bujdosódik, hogy a ki aztat hallja s lássa, a szive szinte meg kell hasadjon. A ki azt a tizenegy hattyut meglövi, olyan királyságot nyer, hogy egy madár egy év alatt sem tud keresztül repülni rajta.» Ezzel a béres megnyitja az ajtót s kijönnek onnat. Nád Péter reggelre került. Addig megy a tengersziget mellett, a míg szinte álló dél lessz. Meglássa távolról, hogy tíz koronás hattyu olyan szépen játszik, hogy

gyönyörűség nézni, de a tizenegyedik olyan keservesen sir es bujdosódik, hogy a ki aztat lássa és hallja, a szive szinte meg kell, hogy hasadjon. Felszóval kiáltsa Péter:

«Kedves testvér, ne sirj s ne bujdosódj, én vagyok a testvéred, szállj le hozzám, már rég hogy nem játszottunk együtt. Tik legalább tizenegyen voltak testvérekül, de én csak árvasággal nevelkedtem egyedül.» Leszáll reptiből az öcsce s mind a tizenegyből olyan fiu lessz, mint a mijen volt, a nyakába szökik mind a tizenegy s össze-vissza csókolják. Megindulnak tizenkét testvérekül hazafelé. Mikor meglássa édesanyjuk, hogy a tizenkét gyermeke menyen haza, röktön elájult. Odaszökik a tizenkét fiu s felmozsdassák s mind a tizenkettőt összecsókolja, hogy az Isten ő felsége még egyszer egy hejre rendelte őket. Másnap reggel újra jönnek a veres király béresei s béményen a nagyobb. Mikor belépik az ajtón elbámul, hogy ojan tizenkét legény ül az asztal mellett, mint tizenkét tulipán. Így mondja a béres:

«Kedves fiuk, legyenek szivesek a hidon átalereszteni.» Kiszökik Péter behijja őket, az asztalba ülteti, étellel itallal ellása, ugy bocsátotta őket keresztül a hidon. Másnap jönnek vissza a béresek, hogy menjenek haza. Péter átalereszti, de a kicsi kutyát nem küldi velük. Hazaérkeznek, a marhákat kifogják s bekötik a hejjeekre. Szalad a béres, hogy jelentse, hogy milyen csudát láttak. Így mondja a béres a királynak:

«Szerencses jó estét adjon Isten felséges királyatyámnak.»

«Hál' Istennek, hogy hazajöttetek.»

«De hoztam egy hirt felséges királyatyámnak.»

«Szaporán szeretném meghallgatni a hirt», mondja a király.

«Felséges királyatyám, vagyon a hajóslegénynél tizenegy olyan legény, mint tizenegy szál égő gyertya, mint tizenkét hajnalsillag.» Erre a szóra a királynak a korona a fejéből kiszökik s leesik az asztalra, a királyné alól pedig kiszökik mind a hét párna s a királyné leesik a földre. Elig várja a király, hogy reggel legyen, felöltözik s kapja a fegyverit s megindul a hajóshoz. Mikor beérkezik az ajtón s meglássa a feleségit s a tizenkét fiut, az ajtó közé leromlott. Odaszökik a felesége tizenkét fiuval s rögtön felmozsdassák. Ekkor felébred a király s örömmel kérdezi az okát, hogy így vagynak. Mondja a királyné:

«Látod látod te rosszlelkű, tizenegy gyermekemet a tengerbe hányattad, engemet a tizenkettővel egy bárkán tengerbe eresztél, de az Isten gondot viselt reánk s nem hagyott el.» Ekkor a király sirni kezd s mondja: «Hál' Istennek, hogy ismét láthatlak; a másik feleségemet, a ki titeket el akart pusztítani, négyfelé vágatom s hammát a város négy szegletén a széllal elfujatom.» Ekkor a király czirkulártassa hetedhét országon keresztül, hogy királyok, herczegek, bárók jöjjenek össze. Ujból megesküszik s boldogul élnek.

Tál, tányér elég vót,
Kenyér, czipó kevés vót
Mig a kutyák az izin elmentek
Azok is mind eldeglettek
Istenes csuda vót
Ki egy csepp levest kapott.

A deákot erővel királylyá teszik.

Utra ment egy deák, s a mind a mezőbe ment, talált valami kipattogzott borsószemekre; gondolta, hogy azoknak hasznát veheti, mett ő szegén legény; hiszen az apja azt es tanácsolta vót neki, hogy a mi többet ér egy bolhánál, azt ha talájja, vegye fel. Felszette hát a borsót, s a zsebibe rakta.

Uttyába elestéledett egy kiráji városba, bémentette magát a kirájnál, s utiköttséget kért, s az éjjelre szállást.

A deák jóforma legén vót, hejesen beszélt, s ügyesen viselte magát. A kirájnénak e figyelmire esett, s mindhogy eladó leánya vót, úgy vélekedett, hogy hát ha ő kirájfíu, s leánnézőbe jött, s csak azért ötözött deáknak, hogy ne esmerjék meg! Ezt a gondolattját megmonta az urának, s a kiráj es hejjesnek vette. Ketten megegyeztek, hogy tuggyák ki, igazán kirájfíu-e? megmarasztották vaj két napra. Első éczakára nem igen pompás ágyat vettek neki, azért, hogy ha aval megelégszik, úgy csak deák, de ha nem, akkor kirájfíu.

Az ágyat megvették egy ódálházba, s egy bizadalmas emberit a kiráj annak az ablakára állította, hogy lesse meg a deákot, mit csinál. Megmutatták a deáknak az ágyat, s ő vetkezni kezd ott egyedül; de a mind vetkeznék, a borsó a zsebiből mind az ágyba hull alája; ő keresgélgni kezdi, s egyenként esszeszedegetni; hajnal lett, mig essze tutta szedni.

A vigyázó nem látta, mivel dógozik a deák, de látta, hogy nem aluszik, hanem mind csak az ágyat igazgassa, s csak hajnalra alutt egy cseppceskét. Azt jelentette a kirájnak, hogy a szálló nem alutt, csak az ágyával bajlódott, úgy látszik, hogy nem afféle ágyhoz van szokva.

Felköt a deák, s reggeli ebéd alatt a kiráj megkérde, hogy alutt? A deák azt monta: Egy kicsit nyughatatlanul, de annak es magam valék az oka! Ebből azt huzták ki, hogy megbánta, miért nem atta ki magát, hogy ahoz való jó ágyat vessenek neki. Hitték, hogy kirájfíu, s ahozvéve bántak véle.

Más este esmént oda vettek ágyat, de kiráji módra. A deák, hogy a mult éjjel nem alutt vót, mihentes a fejít letette, úgy elalutt, mind a tök, virattig meg sem mocczant. Most a borsóval nem kellett hogy baja legyen, mett azt a küsruhája szegibe kötöte vót, mikor az ágyból összekeresgélte. A vigyázó azt jelentette reggel, hogy az utazó végig jól alutt.

Csakugyan most mán meghitték, hogy a deák csak deák képet vett de kirájfíu; reá fogták, hogy kirájfíu, s kirájfíunak szólígtatták.

A kiráj leánya jól járt utánna a deáknak, nem nagy dologba került, hogy magát véle megszerettesse; s ketten esszekötek. Álló esztendeje vót, hogy együtt élnek; akkor őket felrakták, s utnak eresztették, hogy a deákkiráj es mutassa meg feleséginek a maga országát.

A deák még most ijett meg, hogy kuruczson tanál járn. Szepegett, szepegett, de csak elszánta magát, hogy úgy legyen, a hogy jó. Mondá magába: Elindulok véllik, s ha nem egyéb, elszököm töllik, visszamegyek a kolegyomba! A deákköntöst soha sem hatta el magától. - Elindulnak, s addig mennek, mig egy nagy erdőbe érnek; ott egy hejt a deák férre menyen, s méj árokba vetkeződni kezd, hogy a deák gunyába ötözzék s elszökjék.

Éppen ott hevert egy hétfejü sárkán, s ez őt megszólította: Ki vagy? mit keressz itt? mit akarsz? - A deák elbeszélte, a sárkánnak az egész dógát, s azt es, hogy most éppen szökni akar el. - A sárkán azt monta rea: Nem szükség elszökni; kár vóna! - csak fojtasd utadot, s a mind az erdőből kiérsz, meglátsz egy ludlábon forduló rézvázat, menny be abba, s lakjál ott békével

feleségestől, kutyástól, macskástól, addig, míg a vár mozogni s forogni kezd; de akkor osztán kotróggy onnét, met akkor én menyek oda haza, s ha bennekaplak, vége életednek.

Visszament hát a deák az uti társasághoz, s tovább utaztak, míg az erdőből kiérve a várat meglátta; oda mind bementek, s megtelepettek, mind az övébe. Jól találták magikot két esztendőn keresztül, s maga es hinni kezdte, hogy ő mán igazán kiráj. De hát ecczer a vár csak mozogni, forogni kezd gyorsan! Megbusul a deák, s kimenyen a vár élire, ott sétál nagy-buson alá s fel. Talál ott egy vén banyót, a ki azt kérdi tőlle: Mi bajod van, felséges kiráj? Hm! az a baj anyó, azt mongya a deák, hogy nem vagyok kiráj, de még es annak kell lennem! Elbeszéli egész dógát mostanig. A még nem baj fiam! azt mongya a banyó; köszönd, hogy nem titkoltad el előllem dógodot! én a kuruzsos kirájné vagyok, a hétfejű sárkánnak legfélelmesebb ellensége, azett azt tanácsolom: igen hirtelen süttess egy czipót, egymásután hét sütéssel azt a czipót mindenkor legelőbb tétesd bé a kemenczébe, s legutóljára vétesd ki; azt hónap ecczere, mikor a hétfejű sárkán megérkezik, tétesd ki a várkapuba, s az a sárkánnak ugy megfelel, hogy a téged soha sem fog háborgatni s a vár mindenestől neked marad!

A deák a czipót éppen úgy elkészíttette, s már éjfél után egy órakor a czipó ki vót téve a várkapuba.

Mikor a nap butt fel, a hétfejű sárkán a várkapura ment, de őt a czipó így szólította meg: Hó! itt én vagyok az őrző, ide az én engedelmem nélkül nem be! ha bé akarsz menni, előbb ki kell állanod azt, a mit én kiállottam!

Nekem ide csak bé kell mennem! azt mongya a sárkán; micsoda próbákat állottál ki hát?

A czipó elbeszélte, hogy őt, mikor mag vót, felásott földbe takarták, elrothatt, kikőtt, felnőtt, sok hideget, meleget, essőt, havat kiállott, még es megtermett, levágták, esszekötözték, megcsépezték, esszemorzsálták, meggyurták; azután hétczer egymás után, mindannyiszor minden társainál előbb, a tüzes kemenczébe bévették. - Ha ezt mind így kiállod, akkor hiszen béeresztlek, de máskülömben ide nem bé!

A sárkán tudva, hogy mind azt ki nem álhassa, ugy neki haragudott, hogy mérgibe kihalasott s így elpusztult.

A deák pedig az naptól fogva annak a várnak ura lett; apóssa s anyóssa halála után két országnak lett kirájja; s ha meg nem hót, ma es uralkodik.

Ha tudnám, hogy ijen szerencsésen járok, mind az a deák, én es a mái szentséges nap béállanék deáknak!

A rossz fonóleányból lett királyné.

Vót egy közönséges asszonnak egy leánya, a ki egyebet csak dógozott, hanem fonni nem szeretett. Ezért az anyja sokat czirmolta; s ecczer annyira es ment, hogy a guzsajjal kergetni es kezdte. A hogy az ut mellett futnak, egy kirájfíu ott ment el hintóba.

A leán szep vót; a kirájfíunak szemibe akatt, s megkérdeztette az annyát, hogy miétt kergeti?

Az anyja azt monta: Hogy ne kergetném, mikor minden fonni valómat nagyhamar megfonta, s most még a kert fedelit es meg akarja fonni, hogy egyebet nem kap!

A kirájfíu azt felelte: Haggya el kjed asszonyom, ne üsse, hanem aggya ide, hadd vigyem el magammal; adok én neki fonnivalót, mett anyámnak elég van, ott a fonásba kedve telhetik!

Az asszony örömet odaatta a leányát; gondolta, hogy a mit otthon restellett, idegen hejt szégyelletbe es megszokja, s még csakugyan lehet belőlle jó fonó.

Elvitte a kirájfíu a leánt haza, s bétette egy nagy magaziumba, a mejik teli vót kenderrel; azt monta neki; ha ojan jó fonó léssz, hogy egy hónapra mind megfonod, feleségemnek veszlek!

A leány hogy a temhetetlen sok kendert megnézte, a gút jedtibe szinte megütte, mett az elég lett vóna egy egész falu leányának es egész télre. Nem es csinált egyebet, hanem leült egy herré, s ott csak busult. Így tőt el az üdő három hétig. Az alatt a ki neki enni vitt, mindegyiget megkérdezte: mi ujság van? Mindegyig mondott neki hol egyet, hol mást.

A harmadik hét végivel egy éjjen mikor erőssen busulna, ecczer csak eleibe lép egy félsinges ember másfélsinges szakállával, s azt mongya: métt busulsz te jó fonó szép leán?

A leán azt mongya rea: Éppen az a baj, hogy nem vagyok jó fonó, s meg es meghitték, hogy jó fonó vagyok; s ide es azért zártak bé.

Egyet se busujj! mongya az ember, - segíték én a dógon; én ezt a sok fonót mind megfonom a jövő héten, ha te es felfogadod, hogy eljössz velem ha a nevemet ki nem találod, a mig a fonást elvégzem.

Jó lessz biz a! mongya a leán; ugy el es menyek! Gondolta, hogy így es csak oda menyen ki a dolog, hogy a fonástól megszabadul.

A törpe ember elment aval dógára.

A negyedik héten egy ojan inas vitt enni a leánnak, a ki a kirájfíuval vadászni járt; ott elmaratt vót, s későn jött haza. Ettől es azt kérdi a leán: mi ujság van? Az inas elbeszéli, hogy ő az este mijen későn jött haza, s az erdőn egy setét árokba látott egy félsinges emberkét másfélsinges szakállával, a ki egyik ágról a másikra szökdösött, fonalat matóllált, s mind azt dudolgatta:

«Az én nevem Tánczi Vargaluska,
Feleségem lessz jó fonó Zsuska.»

Tutta a leán, mit matóllál az az ember; de az inasnak azt monta: Te csak képzelőttél a setétbe! - De azonba megjött a kedve, mett tutta, hogy a fonnivaló megfonódik, tutta azt es, hogy őt az a kicsid emberke el nem viszi, mett mán tuggya a nevit es. Mikor hát este az ember a fonálnak harmad részit megfonva elérhozta, s tőlle azt kérdezte: no hát tudod-é a nevemet? a leán rá

fogta, hogy: tám e lessz! tám a lessz! de az igazi nevit a világétt es meg nem említette vóna, nehogy a fonás félbeszakaggyon.

Másik este sem monta meg a nevit, mikor a fonót az emberke haza vitte.

Harmadik este, mikor a fonal mind készen vót, azt es a kised emberke haza vitte; de vitte magával a három kerekű tajigát es, hogy azon a leánt elvigye. De akkor a leán sem tréfált a beszéddel, hanem azt monta: Én ugy gondolom, hogy tégedet Tánczi Vargaluskának hívnak! Erre a kicsid emberke, mintha az orrát megütötték vóna, ugy oda lett.

Mikor az egy hónap ki vót telve, utánna nézetett a kirájfiu, hogy a leán a fonással készen van-e? s megvitték a hirt, hogy kész a fonal. A kiráj elcsudálkozott, hogy miféle dolog lehet, annyit fonni ojan hirtelen? Elment, maga es megnézte, sok vélle lévő urakkal s uri asszonyokkal; s erőssen elbámultak azon a temhetetlen sok szép fonalon; nem győzék dicsérni a leánt, s érdemesnek itilték rea, hogy kirájné legyen az országba.

Más napra kelve megülték a lakadalmat, s a leánból kirájné lett.

A nagy lakadalmi ebéd után jöttek a szegények, s azoknak a kiráj alamizsnát osztogatott. Leginkább szemibe akatt a kirájnak három félszeg kódus: egyik vót egy vén asszon, a kinek szeme pillája úgy lefittyent, hogy az egész ábrázattját eltakarta; másik vót egy pittyett ajaku vén asszon, a kinek az ajaka szinte a térgyit verte; a harmadik vót egy lapos fenekű vén asszon, a kinek ojan lapos vót az ülete, mind egy kerek lapittó. Ezeket béhitta, s elbeszéltette véllik, hogy lettek olan félszegek?

Az első azt monta: Én éfju koromba ojan fonó voltam, hogy az egész vidékbe sem vót párom; addig fontam, hogy ugy belejöttem, hogy éjjel es mind fonnom kellett; a sok éjjészés mián a szemem pillája leszakadt, s a daktorok sem tutták herré gyavittani.

A második azt monta: Életembe addig s addig fontam, addig rágtam a sok szöszpököt, hogy az ajakam ugy kilágyult, hogy a térgyemig lepittyett.

A harmadik azt monta: Addig ültem egy hejbe a guzsaj alatt, mig a fenekem ojan lapos lett, mind egy lapittó.

Ezeknek a beszélgyire azon ijett meg a kiráj, hogy az ő felesége es ojan erőss fonó, s megporoncsolta feleséginek, hogy többet egyet se fonnyon.

Ennek a dolognak a híre elment mindenfelé a világon. Minden kiráji udvarba s minden városba a fejérnépek megijettek, hogy ugy járnak, mind azok a félszegek; azért hát az orsót, guzsajat, matóllát mind ésszetörték, s a tüzre tették.